МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІККЕТА!

СЕРЛАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

КІиранди 20 сентябрь 1959 ш.

№ 76 (2388)

Мах 20 кап.

Гуйранара ялат ханнахьа дІаде

Вай партеи советски Іаьдалои мел беш бола болх чІоаггІа боахам тоабарца, культура лакхъярца берригa а къахьегамхой паргІата баха, уж социализмера иразерча коммунизме бига гІерташ бу. Из дика кхета а деш, ерригача Советски Союзера а вай Нохч-ГІалгІай республикера а къахьегамхой хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна лакхера социалистически декхараш тІа а ийдеш, уж толамца тІехкхоачашдеш боахк.

ХІанз — гурахьа дукха балхаш да юртбоахама къахьегамхоша кхоачашде дезараш. Совхозий болхлоша, колхозникаша, механизатораша, юртбоахама говзанчаша шоай берригa а низ тІабахийта беза хьайбай Іа доаккхилга дика кийчъяра, хьажкІаш чу а ийца, Іаьдала планаш ханал хьалха кхоачашъяра, зябь ахара, гурахьа ялат дІадера, иштта дуккха а кхы балхаш кхоачашдара.

Цу дуккхача доккхача балхашта юкъе Іалаьмате боккха лоархІам болаш да гурахьа дув ялат дІадер, хІана аьлча из да вай республике дІа мел дувча хІаман ах гаргга. Агротехнико маяххар ший ханнахьа из дІа а дийна, цунна гІулакх дича, семилетка шоллагІча шера ялат хьувкъара план кхоачашхургья. Гурахьа дІадийнача ка болча ялата овла лаьттагІа дикагІа дІалатарца, лаьтта нонагІа тІоадал йолча хана, гурахьа а бІаьсти а, цо дегІ дарца, бІаьсти дІадийначул кІира, итта ди хьалхагІа из кхачарца бІаьсти дІадийначул дуккха а дикагІа хул из.

Гурахь дІадувш дола ялат ший района оттаяьча хана де деза. Вай республике цу гІулакхa лаьрхІа дикагІа йола ха я 20-ча сентябргара 15-ча октябрга кхаччалца. Ханал тІехьа дийна ялаташ во хьувкъ, цкъаза да а дов. Соахка Урус-Мартановски районе гайна дІадийна ялаташ дайра. ЦІенача пара тІа дІадийна ялат шозза дикагІа хул. Соахка Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозе пара тІа дІадийнача ялато 21 центнер кІа делар, вешта дийначо 10 центнер мара ца еннача.

ДІадувш дола ялат I—II классах, дикача фух хила деза, нийлха доацаш дІаде а деза. Соахка дикача фух ший лерттІа дІадийна Сунженски районерча колхозий ялат 20 центнерал совгІа луш хьийкъар, воча фух нийлха дІадийна Наьсарен района совхозий ялат геттара во хилар.

Гурахьа дІадувча ялата лаьтта кІоарга аьха а удобрени тесса хьаьндаь а хила деза.

Уж а кхы цу тайпара а агротехнически гІулакхаш кхоачашде деза Іан тІехь дІадув ялаташ дика хьувкъийта.

Гурахьара ялаташ дІаде доладаьд вай республике Каргалински, Курчалоевски, Ачхой-Мартановски, Наурски, Шелковскои, Веденски, МагІалбика, Грозненски районашкарча совхозашеи колхозашеи, хІаьта дІадахача шера укх хана хинначул дукхагІа ялаташ дІа а дийнад. ХІанз хьаэттай ерригача а колхозашеи совхозашеи из болх дІаболабе а итта-пхийтта дийнахь кхоачашбаь баккха а беза ха.

Гуйранара ялаташ дІадера дика кийчо яьй Каргалински районерча «12 лет Октября» яхача колхоза механизатораша. Цар 1020 гектар лаьтта аьха кийч а даь, цу тІа хий диллад. Из лаьтта оахаш цаІ ах балха нормаш кхоачаш а еш кІоаргга оахаш дика лаьтта а тоадеш чІоагІа къахьийгад трактористаша Лобачев Ивана, Калайманов Ильяса, Макеев Ивана. Механизатораша Л. Меркулова, Н. Тихонова, П. Поповича тоа а яь, дика кийчъяьй сеялкаш, макхаш, кхы эша оатхалаш.

Гуйранара ялаташ дІадувча доккхий толамаш а доахаш дика къахьегаш ба Наурски районера «Красное Знамя» яхача колхозе ялат дІадувш боахка трактористаш а сеяльщикаш а. Тракториста В. Перелыгина сеяльщикашца М. Зайченкацеи, В. Беляевцеи дийнахьа 30 гектар дІае езача 40 гектар юв. Ерригаш а цу колхозе дІае езараш 2500 гектар я, уж агротехнико маяххара къа а хьегаш, ханал хьалха дІае декхараш тІаийца болх беш ба колхозникаш.

Дика кІоаргга лаьтта а аьха, цу тІа удобренеш а тесса, июль бетта аьхача лаьтта тІадаьнна оасар доxадеш дискаш йоахкача макхашцеи лущильникашцеи болх а баь, дика дІадув фу а кийчдаь, трактористашца а сеяльщикашца а де деза къамаьл а даь, Іан тІехьа ялат дІаде болабеннаб Гудермесски районера «Джалка» яхача совхоза болхлой а.

Гурахьа ялаташ дІадера дика болх беш ба Шелковской районера Ленина цІерахча колхоза механизатораш а. Тракториста И. Кальченка сеяльщикашца И. Лукашевацеи, А. Овчаровацеи, Ф. Гевросовацеи ялаташ дІадера нормаш 150—160 процент кхоачашъю. Нормаш тІехкхоачашъю тракториста Н. Красноженоваи цунца болх беча сеяльщика И. Гренькаи. Эрсий кІа дІадерца, дерригa вешта кІа а мукх а дІаделла аьха уллача лаьттана макхаш доахаш, культиваци еш из тоадеш балхаш а ду цар.

Иштта кхы а дукха ба вай республике ССКП ЦК Пленума сийна тІаийца социалистически декхараш тІехкхоачашдеш трактористаш, сеяльщикаш, механизатораш, кхыбола болхлой.

Из берригача мехка Іалаьмате боккха лоархІам бола болх агротехнико маяххара кхоачашбе мел эшар долаш да вай республике.

Эггара хьалха де дезар — цу балха керте дикагІа бола кулгалхой оттабар да. Из болх дика бовзаш, цун мел лоархІам ба ховш, тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара сагото еш, хьалхле лелаераш хуле, болх ханнахьа а толамца а чакхбаргба.

Болх ханал хьалха а дика а кхоачашбар толамца чакхдаргда из планаца вІашагІбелла хуле. Масса а вола болхло маца, мича, малагІа болх бе беза ховш а, ший бе беза болх дика бовзаш а хила веза.

Цул совгІа болх толамца кхоачаш бара цун учет дика лелае еза, болхлошта доагІар ханнахьа дІадала деза, болхлошта салаІа а бийса яккха а кийчъяь гІишлош хила еза, ханнахьа даа дІайха хІама а кхы эшар а хила деза.

Болхлой мехка чурча а арарча а гІулакхах дика кхеташ, шоаш бу болх мехка мел лоархІам болаш ба ховш хила беза. Цу гІулакха царна лекцеш, газеташ, журналаш дешаш, беседаш еш, кино хьокхаш болх бе беза. ЧІоагІа лоархІам болаш да хьокхама агитаци дика хилар а пенгазет болх беш хилар а.

Берригa болх дика кхоачаш хилар цун доал дика дари из дика вІашагІболлари да.

ТІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдарца накъагІоргда вай хургйолча ССКП ЦК Пленума!

БАЙРАКХ ДІАХЕЦАРГЬЯЦ

Республика ейгача промышленноста чуйоагІача предприятешта юкъе хьалхара моттиг лаьцар шоллагІча квартале № 2 йолча барзкъаш тегача фабрика болхлошеи специалисташеи. Республика Министрий Советеи облсовпрофеи карара-кара тела ЦІе байракх еннаяр цу коллектива.

Советски халкъа карагІдаьннача сийлахь - доккхийча хІамаша дегаш ура а оттадаь керда производственни толам баьккхаб фабрика коллективо: ийс бетта план ханал 15 ди хьалха кхоачашъяьй. Къахьегама овсарле дегІайоалаяра задани 5,7 процент тІехъяьккхай. Ер шу доладелча денз планал совнагІа 300 эзар сомал дукхагІа рузкъа Іоадаьд.

Кийчо еши барзкъаш доахаши йолча цехаша лерттІа кхом беш хилларах, совнагІа кІада довгдоацача бесса барзкъаш доахилга вІаштІехьа даккхарах 20 эзар сомал совгІа мах болаш йола тайп-тайпара материалаш кхояьй фабрико укх дІабахача бархІ бетта. Цу материалех республикерча наха диъ эзар гаргга барзкъа хьадергда.

Предприяте дикагІа болча наха барзкъаш доахача цеха мастераша Никулина, Шаулова, Чурилова балха дика доал ду.

Шоай тоабенна болх кхы мел ца балийта а, ЦІе байракх карара ца ялийта а, дерригача халкъа дезача денна — Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дизара — кхы а доккхагІа балха толамаш а даьха накъа баха чІоагІа дош денна я фабрика коллектив.

Зина Галаева Гагановай новкъа

Ткъаь цаІ шу мара даьннадац «Ингушски» совхоза кхоалагІча отделене шурий-товарни ферме доярка болх беш йолча Галаева Зинай. Ший низ а хьаькъал а ца кходеш хьинаре къахьегар бахьан долаш доккхий толамаш даьхад цо ше болх беча. ДІадахача шера ше 11 Іаттагара хІаранегара 3222 килограмм шура яккхарца ерригача района дояркаел котъяьлар из.

Хьалхле лелаеш я Зина хІанз а. Укх шера Зинас лаьрхІад хІара Іаттагара 3500 килограмм шура яккха. Ший социалистически декхараш кхоачашдеш хьайоагІа из укх шера а. 8,5 бетта хІара Іаттагара 2550 килограммал совгІа шура яьккхай цо.

Балха толамаш даьха ца Іеш цІагІа йоккхагІа йолаш, шийл зІамагІа долча йишийнеи вешийнеи даь-наьна когаметта латташ, уж коммунистически кхетамца хьалкхебеш, цхьаккха хІама царна ца эшийташ хьайоагІа Зина. Цул зІамагІа йола йиша Тамара хІанз цунца цхьана ферме доярка болх беш я.

Гаганова Валентинай керда патриотически болам болабелчахьа денз цІаккха а сатийна наб яцар Зинас. Ше Іомадаь доахан ший са санна дукха дезаш хиларца, царех мишта къастаргья ца ховш, тІаккха Гаганова доладаь керда гІулакх хьал ца лоацаш Іе ца могаши хиларца дар цун сатем байна хилар. Цунна дега чІоагІа Іаткъаш дар ше лелораш мо долча доахангара хІанз ца яьккхачох ах а шура ца йоаккхаш дояркаш хилар. Ше шийца йоах цо: «Дукха ха ярий согара доахан а шура кІезига луш хинна — хІанз цар массарел а дукхагІа лу шура. Шоашта де доагІача тайпара Іунал а деш леладича цар а хІана лургьяц шура?

Зинай дегчухь патриотически оагІув котъяьлар. Цо соцадир ферме эггара кІезигагІа шура луш дола доахан шийга хьа а ийца болх бе. Ший яр санна из группа хьалъэйе. ХІанз дукха ха йоацаш хиннача ферма коллектива собране ший соцам дІа а аьнна эггара кІезигагІа шура луш йола группа хьаийцар Зинас. Из группа массарел а хьалха яккха аьнна социалистически декхар тІа а ийцар.

Шийга хинна группа шийла зІамагІа йолча йишийга Тамарийга дІаелар цо ше дІа а хьехаш, новкъостал а деш шийца цхьан цо а доярка болх бергболаш. Иштта хьаллаьцар Зинас Гаганова Валентинай патриотически болам.

Тхо тешаш да Зинас ше хьаийца кІезига шура луш хинна доахан дикагІа дарашта тІехьакхедергхиларах а ше дІадоладаь сийлен гІулакх цо толамца чакхдоаккхаргхиларах а.

Балха тІехь ка яйла хьа, Зина!

А. ХАРСИЕВ, (тха корр.)

Рационализаторски предложенеша 17 миллион сом пайда беннаб

Нохч-ГІалгІай АССР Совнархоза чуйоагІача предприятешкара толашагІа болча болхлоша укх шера ялх бетта 6502 рационализаторски предложени еннай. Царех балха юкъе йоалаяьча 4256 предложене бенна пайда 17 миллиони 294 эзари сом ба. Укх шера рационализатора тийнна предложенеш соахка тийнначул дуккха а дукхагІа я.

Цу Іалаьмате боккха паччахьалкхен лоархІам болча гІулакха хьалха латт мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоахача, химически, мехкдаьтта доаккхача, машинаш еча, энергетически, иштта кхыча а предприятей коллективаш.

Рационализаторски болх дика лелабеча предприятешта а къаьсткъаьстача болхлошта а ахчан совгІаташ деннад Совнархозо.

ХьажкІаш чуэца болабеннаб

Шалински совхоза йиълагІча отделене болхлой хьажкІаш чуэца болабеннаб. Соахка гураххье а Баймурадова Бакии Эльдарханова Кабии керте а болаш хьажкІаш лелаю звенош а, иштта Дошуевеи Тарамовеи механизированни звено а вІашагІъехкар отделене.

Уж звенош цу ханне а хьажкІаш дика хьувкъийтара лард йола йолаелар. Шоашка дІаеннача участкашка гурахь а Іай а кхои йокъи йиллар цар, кхийола моттигера удобренеш а йир. Дика къахьийгар звеноша хьажкІаш дІаювш а цул тІехьа царна гІулакх деш а.

ТІакхаьчар хьажкІаш чуэца ди. Берригаш гІадбигаб Баймурадоваси, Эльдархановаси, Тарамовеи Дошуевеи хьинаре къахьегар бахьан долаш дика хьийкъача хьажкІаша. Цар сийленца кхоачашдаьд шоаш тІаийца доккхий социалистически декхараш.

Шера йола программа кхоачашъяьй

Плиево яхача станцерча машиннаькъахоша (станце нач. нов. Гиреев, месткома председатель Судаков) Нохч-ГІалгІай республикерча машиннаькъахой хьалхагІа, йиллача ханал 4 бутт хьалха кхоачашъяьй мухь тІаботтара семилетка хьалхарча шера план. Шера йолча планал совгІа 44 вагон а тІаетта дІаяхийтай цар.

Составаш сихагІа дІа-юха ахийтара балха а боккха толам баьккхаб цу коллективо. Масала, август бетта вагонаш сеца латтар юкъера лаьрхІача нормах долчул 3 сахьат кІезигагІа да. Иштта дика хьокхам болаш да цар гІулакх сентябре а.

Плиево яхача станце доттагІлен хьисапе вІашагІхьерчаш къахьегаш я тайп-тайпарча къамех болча болхлой коллектив. Укхаза ба эрсий, гІалгІай, хІирий, кхыча къамех бола нах а.

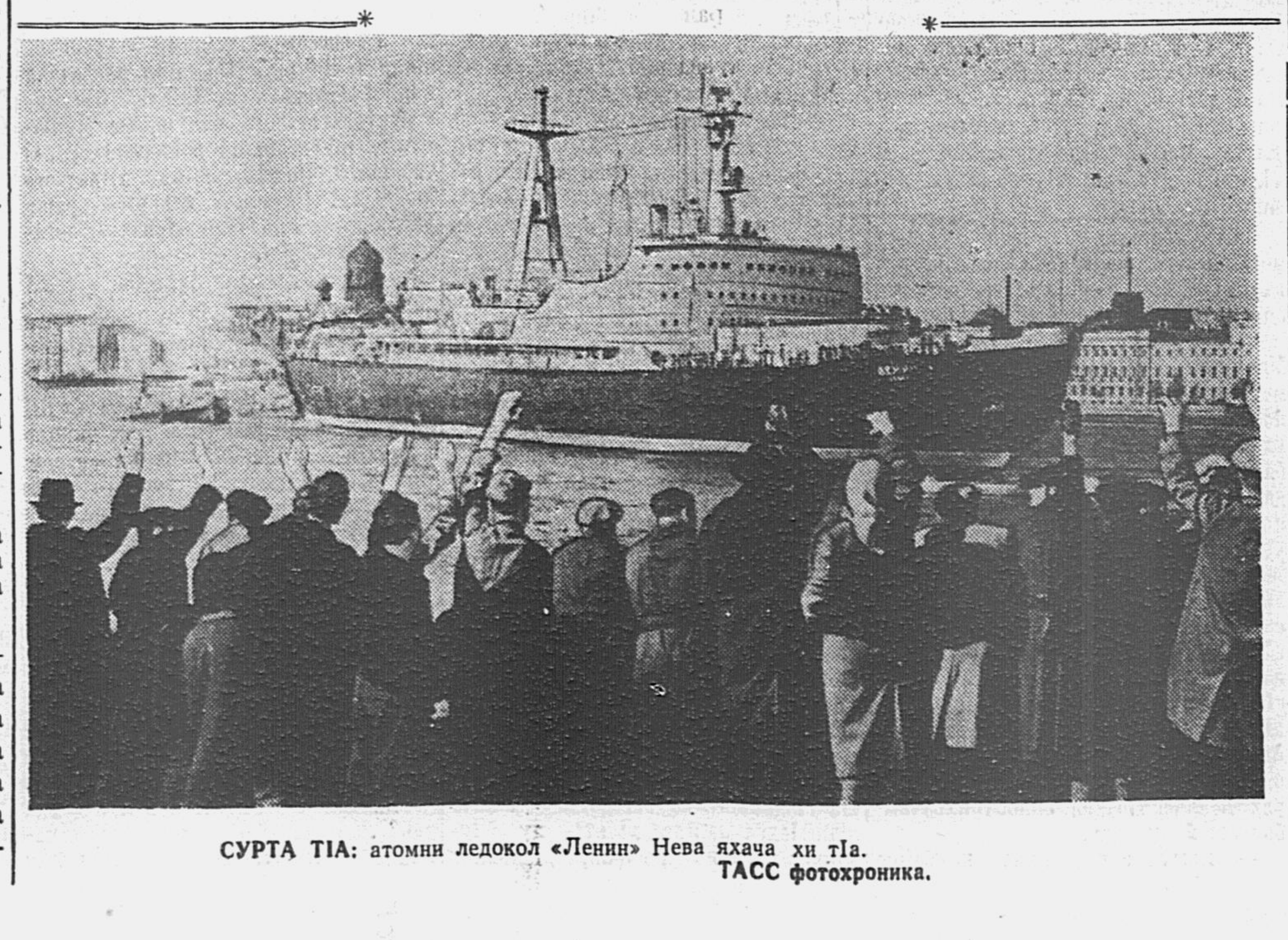
Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дизара накъа болхаш станце машиннаькъахоша Іан хана болх бе кийчбала а кхы а доккхагІа къахьегама толамаш даха а лаьрхІа керда декхараш тІаийцад.

Совхоза сомий бешамаш лелаераш болча

Гудермесски районерча «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделене сомий бешамаш лелаераш бригадира Муслимов Межида хьалхленца укх шера дика хьийкъа комсаш чуэца болабеннаб. Дика болх бу цига нн. Бимурзаева, Якубова, Левина, иштта кхы дукханеша а.

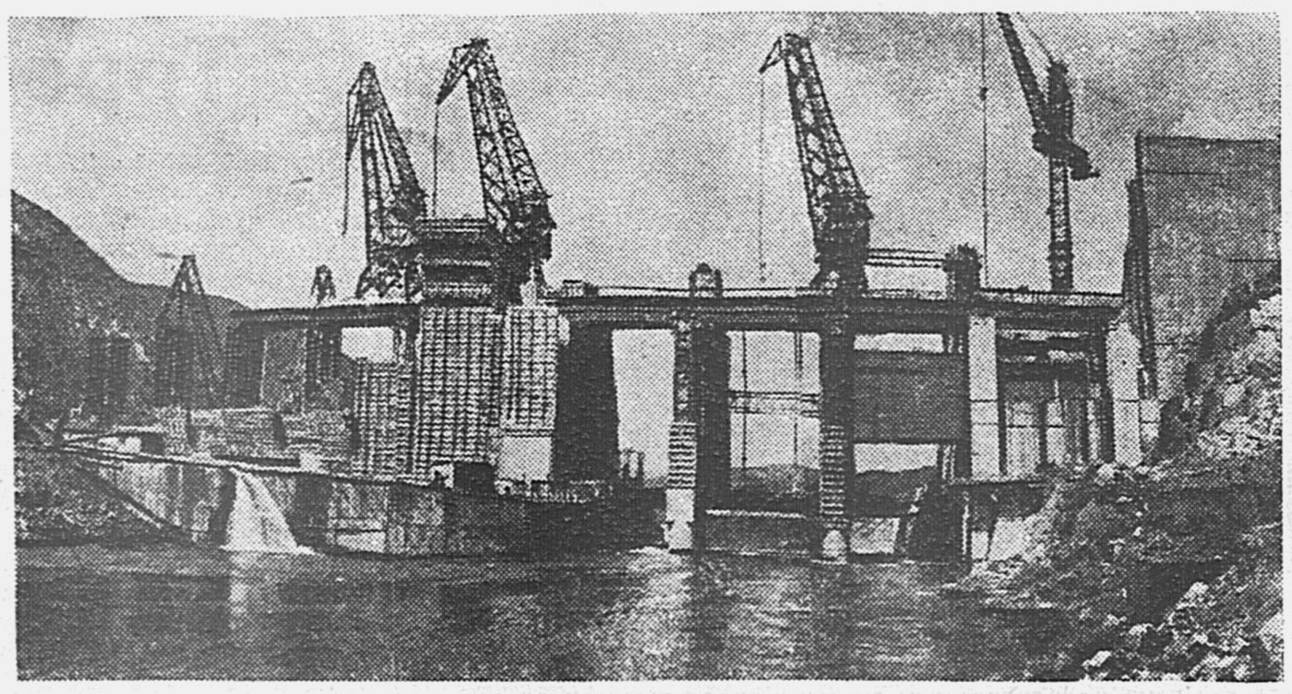
Сомий бешамашта а дика доал ду бригадо. Бешамашкарча лаьтта удобренеш ехкай.

З. ХАНБЕКОВ.

СУРТА ТІА: атомни ледокол «Ленин» Нева яхача хи тІа.
ТАСС фотохроника.

Бухтармински ГЭС юллача

Малхбоален-Казахстански область. Бухтармински ГЭС хьалъераша 1960 шера хьалхара ши агрегат болх бе йолаялийта дош деннад. Уж болх бе йолаялийта 340 эзар кубометр битон чуйотта еза гидростроителий. Балхаш графико маяххара бокъонца ду. 8 бетта чухь 220 эзар кубометр битон яхийта гидросооружени яьй—соахка цу хана баьча балхал 2-зза дукхагІа ба из.

Сунта хий чу детталу моттиг дІакъовлаш бу болх чехка лел. Цхьа моттиг хІанзе а дІакъайлай. Шу йисте доалаш кхоккъа моттиг дІакъайла яргья, хІаьта бІаьсти Іаьржа хий соцаде могаргдолаш лакх а ергья сунт.

Іалаьмате чІоагІа хьинаре болх бу гидроэлектро-станце здани хьалъеча.

Сурта тІа: хий чудетталуча шоллагІча моттиге бьефа оагІорахьара еш латтача Бухтармински ГЭС-а юкъара сурт шу.

Ф. Сальникова сурт ТАСС фотохроника

Вай керттера декхар

Вашингтонерча кепа йоазон национальни клубе 1959 шера 16 сентябре Н. С. Хрущева даь къамаьл

ВАШИНГТОН, 16 сентябрь. (ТАСС). СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева кепа йоазон национальни клубе къамаьл дир.

Ше США варца дувзаденна дола гІулакхаш дувцаш, Н. С. Хрущева аьлар:

Эггара хьалха са белгалдаккха безам ба дика уйлаши цІена дегаши долаш тхоаш даьхка хилар. Оаха бенаб американски халкъацарча доттагІлен дог-безам а вай мехкашта юкъера гІулакхаш тоадара, машар чІоагІбара цІена уйлаш а. Уж да оаха дена кертера гІулакхаш.

Вахара боккха лоархІам болча дешай хьакъехьа лаьца шун правительстваца дувца безам бар тха. Иштта дола дешаш дукха да. Цхьабакъда эггара хьалха са дувца безам бараш— дунен халкъашта юкъера кхоххкам мелбарах, «шийла тІом» дІабаккхарах, герз дІадаккхарах, Германеца машара договор дарах, дунен торговлех, вай шин мехка юкъера гІулакхаш тоадарах дола дешаш да.

Сона хетачох, президентаца тха хургдолча къамаьлий кертера тема — «шийла тІом» дІабаккхарах, машар чІоагІбарах дунен халкъашта юкъера кхоххкам дІабаккхарах дола дош хургда.

Дерригa халкъаш тІакхувш дола кертера гІулакх — машар лорабари цІаккха а хургбоацаш тІом дІабаккхари хилар белгал а даьккха, Н. С. Хрущева дІахо йоах:

ТІом хургбоацаш дІабаккхара эггара дикагІа а тешамера а гІулакх — цхьаккха юкъера ца къоастаеш еррига паччахьалкхенаш тІом бе эша средстваш хургйоацача хьал тІа оттаяр да, вешта аьлча, **герз дІадаккхара дош къоастадар.**

Цхьабакъда герз дІадаккхара деша паччахьалкхений эггара цІенхаштагІа дола хьашташ — уж кхерамах лораялара хьашташ хьоаду, хІара паччахьалкхенна гучаялийта хала хургйола къайленаш гучайоахаргья, къаьстта хІанз дунен халкъашта юкъе кхоххками вІаши цатешами эттача хьал тІа.

Ломма Генеральни Ассамблее заседане айса дувцаргдар хІанзехьа хеста а ца деш, аргда аз, аьлар дІахо Н. С. Хрущева, герз дІадаккхара деша кертера теркам тІабахийта безам ба са. Тхона хетачох вай хана эггара а чІоагІагІа дола дош къоастадеча боккха лоархІам хургбола предложени оттае безам ба советски правительства ВІашагІкхийттача Къамий Организаци хьожаргйолаш.

Кхы а да тІехьатетта йиш йоаца дунен халкъашта юкъера дешаш. Бакъ ма дий, Германеца машара договор дара гІулакха Советски Союзо цІенхаштта теркам тІабохийтилга шоана ховш хилар. Дукха ха я дунен шоллагІча тІемах юхедиса дешаш бокъонца къоастаде дезаш дола, нагахь санна кхоалагІа тІом хилийта вай безам беце.

ДІахо Германе деша хьакъехьара СССР-а позици ювцаш, Н. С. Хрущева аьлар:

Иштта чІоагІа хІана лов тхона Германеца машара договор дар? Тхона из лов машара договор доацаш хиларо итташ йолча паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш телхадундаь. ДІабахача тІемах юхедисаьраш дІа ца даьхача, Европе машар чІоагІбе йиш яц. Цу тІемах юхедисаьраша керда тІом хьоабара эша кІийле кийчъергьяц аьнна сатийна Іе йиш яц.

Оаш кхетаде доагІа, аьнна бегалдаьккхар Н. С. Хрущева. Германеца машара договор ца хиларца бувзабенна кхерам — оаха немецки милитаристех кхераденна ца бувцилга. Тхо кхоачамхиллал низ болаш да реваншисташ юхатоха, нагахь санна эшаргхуле уж кхетабе а. Оаш бакъде доагІа Советски Союз кхыча паччахьалкхешца кхоххкаялийта, царна юкъера гІулакхаш толхаде, машар дунен халкъашта юкъерча кхоххкама хьал тІа лоаттабе планаш увттаеш Малхбузерча Германе къаьстта дола гІозараш хилар.

Цу тІа гІолла Н. С. Хрущева белгалдаьккхар, машар договор оттадарца дувзаденна паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш хадданза кхоххкадеш латта Берлина дош а къоасталургхилар.

Советски халкъ масса хана а машара болча пайдана тІехьа да, аьлар дІахо Н. С. Хрущева. Тхо тешаш да, аьнна белгалдаьккхар цо, американски халкъ а машар безаш хиларах. ХІаьта иштта эггара кертера долча гІулакха тІехь—машар Іалашбара гІулакха тІехь вай хьашташ цаІаш дале, вай цхьан новкъа даха деза, воай низ вІашагІа а теха, дунен халкъашта юкъера гІулакхаш дикагІа долча оагІорахьа хувца деза вай.

ХІаьта Советски Союз СССР-аи США-неи юкъе дикача лоалахой гІулакхаш оттадара новкъостал дергдола дешаш дувца кийча я.

Юххера ше къамаьл даь йисте воалаш Н. С. Хрущева аьлар, тхона ловра СССР-еи США-еи паччахьалкхен деятелаш вІашагІкхетаро дІахо йодача хана ший аргІанна Советски Союзаи Великобританенеи, Советски Союзаи Францененеи, кхыйолча США союзникаштеи юкъера гІулакхаш тоадара новкъостал дар. Нагахьа санна вІаши дагадаларо СССР-еи США-еи уйлаш дикагІа вІаши йовзийте, къовсаме латта дешаш къоастадеча дикагІа барта дуге, тІаккха цунах пайда баргба Европе, Азе, кхыча континенташка ухкача доккхийча а зІамигача а мехкашта, хІаьта машара гІулакха эггара чІоагІагІа пайдане а хургда уж.

Н. С. Хрущев США хилар

НЬЮ-ЙОРК, 18 сентябре. (ТАСС). Тахан Іуйрийна 9 сахьат даьлча (московски ханах 16 сахьат) СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев автомашинаца вахар хьалха США президент хинна Франклин Д. Рузвельт ваьхача Гайд-парке. Н. С. Хрущева Франклина Д. Рузвельта каша тІа зизаш а дохкаргда, хІаьта цун сесаг Элеонора Рузвельт йолча а гІоргва.

НЬЮ-ЙОРК, 18 сентябре. (**ТАСС корреспондент**). СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев а цун сесаг Н. П. Хрущева а цунцара кхы бола нах а Гайд-парке кхаьчаб.

Нохч-ГІалгІай АССР школерча хьехархошта „Нохч-ГІалгІай АССР школа Заслуженни хьехархо" яха Сийлен цІи яларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа образоване цар даь дика гІулакхаш бахьан долаш «Нохч-ГІалгІай АССР школа Заслуженни хьехархо» яха Сийлен цІи лойла.

Николаева Лилия Христиановнайна — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Гудермес станце № 16 йолча школа хьехархочоа,

Овчинникова Анна Павловнайна — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозне станце № 6 йолча школа хьехархочоа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель

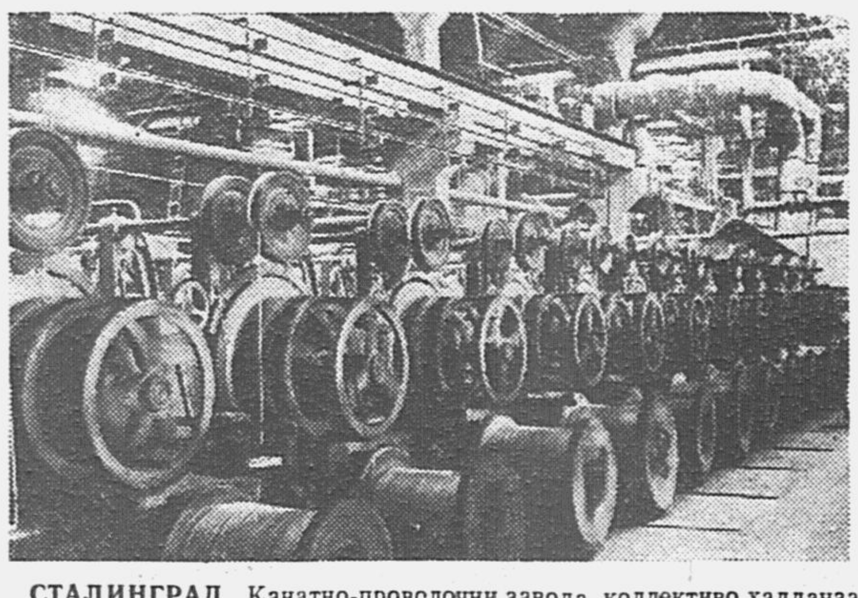
А.—В. ТЕПСАЕВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

М. КОМАРОВ.

9 сентябре 1959 ш.

г. Грозный.

СТАЛИНГРАД. Канатно-проволочни завода коллективо хадданза дукхагlа продукци арахец. Иштта продукци арахецаш боккхача лоархlаме я производственни процессай механизации автоматизации.

Болата-алюминиеви проводашта хадданза цинк доаккхаши проводаш волочильни станокий вордингаш тlа тlалусташи йола комбайн оттаяьй предприяте. Цо лоархlам боллаш лакхъяьй къахьегама овсарле, кхыдола балхаш де дукха болхлой мукъа а балийтаб.

Сурта тlа: Болата-алюминиеви проводашта хадданза травлени еш а цинк доаккхаш а йола комбайн.

С. КУРУНИНА сурт. **ТАСС фотохроника.**

Цехови парторганизаце секретара отчеташ ю

Грознерча орден лелаеча мехкдаьтта чакхдоаккхача завода цехови парторганизацешка отчетно харжара собранеш йолаеннай. Собранешта кийчо еча хана боккха болх баьб парторганизаце.

ССКП XXI-ча съездеи парте июньски Пленумеи исторически решенеш кхоачашъеш лелабеча къовсаме дика опыт lоаяь яьхкар цехови партийни организацеш шоай хоржамашка.

Уж решенеш кхоачашъеш завода коммунисташа дукха къахьег, автоматизации механизации балха юкъе йоалаеча доккха новкъостал ду.

Цу даькъе дика хьокхам болаш ба шоллагlча цеха коммунисташ. Цига парторганизаце секретарь нов. Евсюков ва.

Цу цехо дика дlайолаяьй семилетка. Мехкдаьтта сийрда продукташ яхара план хlара бетта тlехкхоачашъю цу коллективо, хlаьта дукха реагенташи бедали кхо а яьй. Производстве лакха хьокхамаш хилар бахьан долаш дуккхаза завода карара-кара тела Ше байракх тийннай цеха. Цу цеха номер 15 йолча хьалха латтача установка коллектива членаш—коммунисташ нн. Руденок, Метряйкин, Погосов, Гарин шоай коммунистически хьисаперча къахьегама гlулакхашца хьокхам а луш парте боацараш шоашта тlехьа а хьекаш къахьеташ ба.

Коллектива къахьегама гlулакхаш цехови партийни организаце хьалкленца лел. Ший собранешка производственни гlулакхаш а, lана кийчо яреи, производства культураи, кхерамах лоравалара техникаи дешаш а дувц парторганизаце.

Иштта цкъа парторганизаце парте боацараш а юкъе болаш собране дийцар производственни процессашта механизации автоматизации яра дош. Цу собране яьча предложенех рационализаторски предложенеш гулъе а уж балха юкъе йоалае а лаьрхlа йола месячник а чакхъяьннай. Из месячник йолча хана дуккха боккха пайда боала рационализаторски предложенеш тийлар цеха болхлоша, хlаьта царех дукхагlа яраш производства юкъе а йихьай.

Цеха кулгалхоша нийса кхетаю шоашта коммунисташа яь критика. Иштта цхьан партийни собране коммуниста новкъоста Королева чlоагlа критика йир цеха администрацена из болхлошта эшачун, доацачун йоакхо ца еш хилар бахьан долаш. Из критика нийса кхета а яь цеха кулгалхоша сихха дlадаьхар цу хьакъехьара кхоачамбоацараш.

Йоккха терко ю цеха партийни организаце коммунисташкеи парте боацарашкеи дешийтара гlулакха а, лерттlа болхлошта юкъера агитационно-массови болх дlабахьара а. Цехе болх беш агитаторий группа я. Завода партийни бюрос каст-каста агитаторашта семинараш а ю.

Уж дерригa гlулакхаш а партийни организаце балхацара цхьадола кхоачамбоацараш а белгал деш яр укх деношка шоллагlча цехе чакхъяьннача отчетно-харжара партийни собране яь отчетни доклад а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа дийцар а, хlаьта коммунисташа доаггlача тайпара дакъа а лаьцар собране из идейно-политически лакхача боздаме чакхйоаккхаш.

Парторганизаце болх дикагlа тоабараи гучадаьха кхоачамбоацараш сихагlа дlадахараи тlехьа решени а тlайийцар собране хиннараша.

Н. КОВЕРИН.

№ 18 йола „Агитатора блокнот"

Араяьннай ССКП Нохч-Гlалгlай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргlан йоагlа (барайтталагlа) номер.

Блокнота тlа кепа теха я «Сийленца кхоачашде социалистически декхараш» яха передовой статья. «Беседашта йола материалаш», яхача рубрика кlал кепа теха я Шерипов Асламбек венна 40 шу дизара хетаяь йола «Революце сий дола турпалхо», яха Нохч-Гlалгlай АССР культура министра заместитела А. Газдиева язъяь статья.

Агитационни балха опытах язъяьча «Дог ураоттадеш дола агитатора дош», яхача Н. Иванова язъяьча статья тlа дувц Наьсарен районерча Аьлти-Юртарча отделене агитатор волча Евлоев Исраила лелабеча агитационно-массови балха опытах.

«Семилетке хьалха латтараш» яхача разделе кепа теха я «Изобретатель Касаткин Андрей» яха А. Самойлова статья.

Китайски Халкъа Республика итт шу дизара хетаяь я блокнота тlара «Сий дола итта шу» яха В. Ларина статья.

Торонаш массанахьа а я

Промыслови новкъа мухь дlа-юха кхахьар дукха мах дlабодаш гlулакх да. Бахьа мухь ца хилар бахьан долаш хьалхарча квартале доккха зе а хилар тхона, къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачаш ца юлаш а дисар.

Къахьегама овсарле цхьа процент лакхъюларгья моллагlача хьаьнала къахьегача болхлой. Производства дикагlа болча болхлоша итт процент а лакхъю къахьегама овсарле. Оаха лаьрхlача, мухь дlа-юха бахьарга дlадодар цхьа процент лохдича паччахьалкхенна 42 эзар сом пайда боал, хlаьта къахьегама овсарле цхьа процент лакхъяро йиш хулийтаргья кхы тlа а 540 тонн мухь бахьеи 12 эзар саг дlа-юха вигеи.

Зе а хулаш наькъа тlа беча балхои къахьегама овсарле лохъяроi сатем боабир коллектива. Масса хана болх беш йолча производственни совещане дувца доладир из гlулакх.

Тхона кертерадар — къахьегами материальни рузкъеи кlезигагlа дlа а дохийташ, къахьегама овсарле лакхъяр дар. Поездаш тlа мухь дукхагlа тlаботта а паровозашка дукхагlа болх байта а торо яцар никъ тоабалцеи цун технически хьал лакхдалцеи. Цул совгlа Подгорная — Чапаево яхача участке хаьддача боарамах мара лелае йиш яцар поездаш. Хlаьта цу гlулакхо паровозех бизза пайда эца йиш хилийтацар. Хадданза болх беча производственни совещане членаша машинисташа нн. Н. Е. Василенко, А. И. Атаманцева, кондуктора И. А. Преснякова, станце дежурне М. П. Марченко, кхыбараша а. Подгорнаяи Чапаевои яхача станцешта юкъе поездаш новкъазара ювла пунк йилла, никъ кlаьдбе, Тирках тиллача тlаьна тlайода урхе дlаяккха аьнна дика предложенеш оттайир. Уж гlулакхаш чакхдахаро чlоагlа новкъостал дир къахьегама овсарле лакхъеча а паровозех дикагlа пайда эцача а.

Хьалхагlа 4 паровозо Моздокера дийнахь-бус 19—24 етта вагон мара йоалаяцар, хlанз кхаь паровозо 22-27 вагон йоалаю. Цу тайпара цхьа паровози поездашцара кхо бригадеи балхара мукъаяьннай. Поездаш новкъазара ювла керда цункт йилларо машиннаькъа беш бола болх лакхбаь ца lеш «Чеч-Балка» яхача моттиге бахача наькъа тlулакх а тоадаьд. Цу пунктах коллективо «Дружба» аьнна цlи тиллай. Паровозаша болх дукхагlа бе а поездашца мухь дукхагlа бахьа а йиш хиларо дика толамаш дахийтад.

Июльи августи бетташка болх беш волча цхьан сага сих 2734 тонн-километр план йолча 3100—3200 тонн-километр болх кхоачашбир. Къахьегама овсарле 115 процент лакхъелар, паровозо беш бола болх 26 процент айбелар, цхьан тоннага-километрга дlадодар 28 процент лохделар.

Уж дика гlулакхаш чакхдахарои производственни план толамца кхоачашъярои укх тlеххьарча шин бетта 187 эзар сом совгlа ахча кходе йиш хилийтар. Чурча торонех пайда эцаши мухь кхухьача дlадодар лохдеши коллективо чlоагlа хьийгача къих хьахинна толамаш да уж.

Цу карахдаьннарех сатийна lе уйла йолаш дац тхо. Къахьегама овсарле лакхъеш а мухь кхахьарга дlадодар лохдеш а дlахо а къахьег оаха. Укх гаргарча хана конденсат а йолаш станци Чапаевера шолха никъ тоабаь баргба. Из гlулакх чакхдаьккхача котельне эша 30 эзар сом мах бола доагам кходе йиш хургья, котельне боахам лоархlам болаш тоабе йиш хургья.

Паровозашта ремонт яьчул тlехьагlа цар болх беш йоаккха ха яlаьхъе, вагона тlа мухь дукхагlа тlаботта, станце Чапаевера стрелочни а переездной а посташ вlашагlтоха, смазочни материалаш гулъе, иштта кхы дуккхадар де а лерхl оаха.

Чурча торонех махулла дукхагlа пайда эцаро, балха овсарле лакхъяро, материалаш а эксплуатационни гlулакхашта эша запасной оатхалаш а кхом беш дlаяхийтаро тха коллективата йиш хулийтаргья укх гаргарча хана мухь кхухьачеи вахтови болхлошкеи дlадодар 10-15 процент лохде. Мехкдаьтта доаккхачеи буров детташ дечеи балхашка дlадодар лохдеча тха машиннаькъахоша лоаца дакъа хургда цох.

Ш. ДАХКИЛЬГОВ.

Декхараш тlехкхоачашду

Семилетка хьалхарча шера декхараш толамца кхоачашдеш шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш ба укх шера Магlалбикера 3-ча промысла № 2 йолча бригада нефтяникаш. Бригада коллективо августа беттара план 111,3 процент кхоачашъяьй, вай Даьхенна плачал совгlа бlаьш тоннаш мехкдаьтта а луш.

Бригаде керда скважинаш яц. Еррига скважинаш дуккхача хана денз хьа болх беш я. Из бахьан долаш къаьстта дукха къахьега деза цар дукхагlа пайда лургболаш. Скважинай дебит лакхъяра геолого-технически говзалаш юкъейоалаяьй, дукхагlа йолча скважинай балха юкъе шоллагlа методаш яьхай. Из бахьан долаш дийнахь-бус планал 5 тонн лакхъяьй бригадо. Из болх ший ханнахьа а lалаьмате говза а лелабу бригадерча операторaша: Колейников Петра, Гейко Василе, Калмыков Василе. Скважинашка дика хьожаш а цар режим дукхагlа мехкдаьтта лургдолча тайпара къовсам лоаттабеш а ба оператораш П. Д. Попов, М. Оздоев, А. Скляров, иштта кхыбараш а.

Боккха лоархlам болаш болх баьб бригадо мехкдаьтта ца дойташ кходара. Массанахьа скважинашка даьтта lогlоргдолаш мел йолча моттигашка чура цементаца тоадаь кlоагаш даьхад. Цига хьаlайнар ший ханнахьа насосашца резервуарашка дlачуоз. Дика вlаштlехьабаьккха из болх лелабеш ба оператораш Мальцов Василий Шевченко Иван, иштта кхыбараш а.

Цар хьинаре къахьегар бахьан долаш бригадо 80 тонн мехкдаьтта кхояьй, ханал хьалха шера тlаийца декхараш тlехкхоачаш а деш.

Семилетка хьалхарча шера планал совгlа 1250 тонн мехкдаьтта дала аьнна дар бригадо денна дош. Бригадерча нефтяникаша укх шерах дlабахача 8,5 бетта 1456 тонн «lаьржача дошо» еннай Даьхенна. Тхоай торонаш а лаьрхlа шу чакхдалале кхы 400 тонн мехкдаьтта даккха лаьрхlад оаха. Хlанз кхы а дикагlа толамаш даха лаьрхlа Октябрьски революце 42 шу дизара сийна социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегаш ба нефтяникаш.

А. АЛБОГАЧИЕВ,
НПУ «Малгобекнефта» 3-ча промысла № 2 йолча бригада мастер.

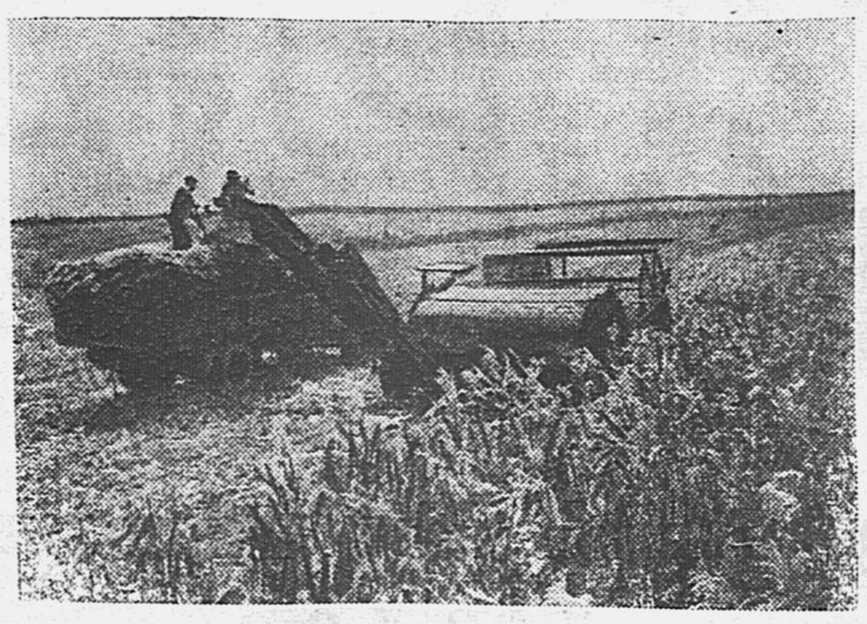
Газетийи радиои болхлой семинар

ССКП Нохч-Гlалгlай обкомо укх деношка парте обкома IX-ча Пленума итогашта хетаяь республиканскии районнии газетий а радио а болхлой семинар йир.

Социалистически яхь шоай газета тlа ювцаш беча балха опытах къамаьл дир совещане «Сунженски колхозник» яхача газета редактора нов. Мельникова, хlаьта хьалха латтарий опытах шоаш мишта язду дийцар «Къахьегама байракх» яхача Урус-Мартановски района газета редактора нов. Карандина.

Иштта совещане къамаьл дир Шелковской района газета редактора нов. Мельничука, Шалински района газета редактора нов. Манкиева, Наьсаре района газета редактора нов. Даурбекова.

Совещане хиннараштa парте обкома IX-ча Пленума решенеш ювцаш а боаггlача тайпара хургйолча ССКП ЦК-а Пленума накъа баха Нохч-Гlалгlай АССР-а къахьегамхой оарцагlа бахара газеташтеи радионеи хьалхашка латтача декхарех дийцар ССКП обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитела нов. Александрова.

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Кубански lилма-тохкама трактораши юртбоахама машинаши тохкача института Кубански района Сталина цlерахча совхоза кхашка юрта боахама машинаш еча Гомельски заводе яь «УКСК-2,6» яха хьажкlаш йоаха универсальни керда комбайн тохк. Комбайно цхьан сахьата 1,5 гектар хьажкlаш хьокх, гlадамех хьажкlаш хьайоах, гlадамех каг а яьккхе машина чу йохийт, хlаьта хьаяьха хьажкlаш уж чуйохка яьча тlехьайийзача тележка чу йохк.

Брюссельски выставке йоккха дошо медаль еннай цу комбайна.

Сурта тlа: «УКСК-2,6» яха хьажкlаш чуэца керда комбайн Сталина цlерахча совхозе хьажкlаш чуэцаш йоал.

Е. ШУЛЕПОВА сурт. **ТАСС фотохроника.**

Дика толамаш

№ 1 йолча Грозненски Шурий совхоза коллектив хlанз шоай беррига низ тlабахийта болх беш я ССКП Центральни Комитета Пленума доккхача къахьегама толамашца накъа яхара. Укх шера бархl бетта хьайбай деррига тайпа дебадара план тlехкхоачашъяьй. Деннеи бийсаннеи хlара кагийча доаханна 650 грамм тlакхеташ леладу нов. Понамарева уж.

Совхоза болхлойи специалисташи хьайбай продуктивность лакхъяра дика болх беш ба. Из бlаргаго йиш я цар шоашта хьалхашка оттадаьча декхарашка хьажача. Дулх дlачудалара план 1 ноябре кхоачашъе аьнна оттадаьча 10 сентябре 105 процент кхоачашъяь баьннаб. Шура дlаялара шера йола план хlанзале 75,9 процент кхоачашъяьй.

— Оаха лаьрхlача, — йоах совхоза партийни организаце секретара Волков Андрей, — укх юхейисача хана хlара декадах 822 килограмм шура яьккхача шера йола план 15-ча декабре кхоачашъергья.

Дика толамаш доах нов. Бирюкова бригада. Бархl бетта шура яккхара план 67 процент кхоачашъяьй цар.

ССКП Центральни Комитета Пленума сийна социалистически яхье а баьнна дикача балхаца белгалбаьннаб коммунистически къахьегама бригадацара Ефремова Мария, Глазова Лида, йижарий Девицки Раисеи Марияи.

Г. ОСТАШЕВСКИЙ.

Болх ше-шегlа лел

Укх деношка масса а йолча предприятей, совхоза болхлой, колхозникаш, кхыйолча организацей болхлой шоай беррига низ тlабахийта болх беш ба. Цу тайпара хlома дац бlаргагуш Веденски районерча Энгельса цlерахча колхозе. Планах 765 тонн кийчъе еза йол хlанз а 390 тонн мара кийчъяьяц. Иштта кlезига кийчъяьй силос а.

Гурахьа ялаташ дlаде ха хьатlакхаьчай. Колхозе аха дезаш 210 гектар лаьтта да. Цунах 50 гектар мара аьха яьннаяц. Лаьтта оахаш еррига а ши трактор мара яц, уж а хьу хьатlакххахьа оахам тlара дlаяха гlерт председатела заместитель нов. Монтаев.

Дуккха комсомольцаш ба цу юрта. Цхьабакъда, вlашагlъелла цхьаккха комсомольско-кагирхой бригада яц. Из вlашагlйолла аьнна комсомола секретара нов. Умаров lаьлас аьлча а раьза хиланзар нов. Монтаев. Иштта кагирхоша дlадоладаь гlулакх чакхдалийтац колхоза кулгалхочо.

Хlанз а кийчо ца еш я хьайбай помещенеш а. Ремонт ца еш помещенеш латтар бахьан долаш доаггlашехьа догlа чу делх цу чу.

Цу гlулакха оарцагl вала веза колхоза кулгалхо.

ЗАНГИЕВ.

Дешархоша доккха новкъостал ду

«Аргун» яхача колхозе морковкаш чуэца Грознерча № 4 йолча школера 150 дешархо вахар 17 сентябре шоай хьехархоща. Цар цу дийнахьа чуийцар 570 яьшка морковкаш. Цунах колхозникашта доккха новкъостал хилар. Хlана аьлча цу дешархой когаметта из болх беш боахка болхлой кхычахьа балха тlабахийта йиш хилар колхоза. Дешархоша баьча балха чlоагlа раьза бар колхоза кулгалхой, 18-ча сентябре 120 дешархо вахийтар № 4 йолча школа дирекце колхоза новкъостал де. Доккха баркал йоах «Аргун» яхача колхоза правленеи колхозникашеи шоашта новкъостал даьча дешархошта а школа хьехархой коллектива а.

М.-С. ПЛИЕВ.

Совхоза механизаторашa эргайоах юртбоахама техника

Доккхий декхараш да семилетка укх хьалхарча шера кхоачашде аьнна Урус-Мартановски районерча «Предгорный» яхача совхоза коллективо тlаийцараш. Алхха хьажкlаш а укх шера хlара гектара тlара 50 центнерал чухнахьа йоацаш яха лаьрхlад цар.

«Предгорный» яха совхоз лаьтташ дика долаш а, климатагеи географически лоаттамгеи диллача юртбоахама дукхага дола лоархlамера доакъош дегlадоаладе lалаьмате йоккхий торонаш йолаш а я. Дика хьувкъ укхаза гурахьа дlадув ялаташ, мукх, дика лат сомий бешамаши, овощаши комсаши, хlаьта опыто хьахьекхад кхыметтел шекар доаккха свекла а укхаза дика хьувкъаш хилар. Къаьстта дика хьувкъ совхозе лоархlам бола хьажкlаш. Цудухьа майрра ала йиш йолаш да шурийна лелацу доахан, хьакхарч, коа тlара оалхазараш дукхагlа хилийта «Предгорный» яха совхоз миссел йоккхий торонаш йолаш вай республике нагахьа совхоз яц, аьнна. Мошеи гlожеи доакъар а концентраташ а йолаш дика доакъара база вlашагlйолла торо йолаш я совхоз.

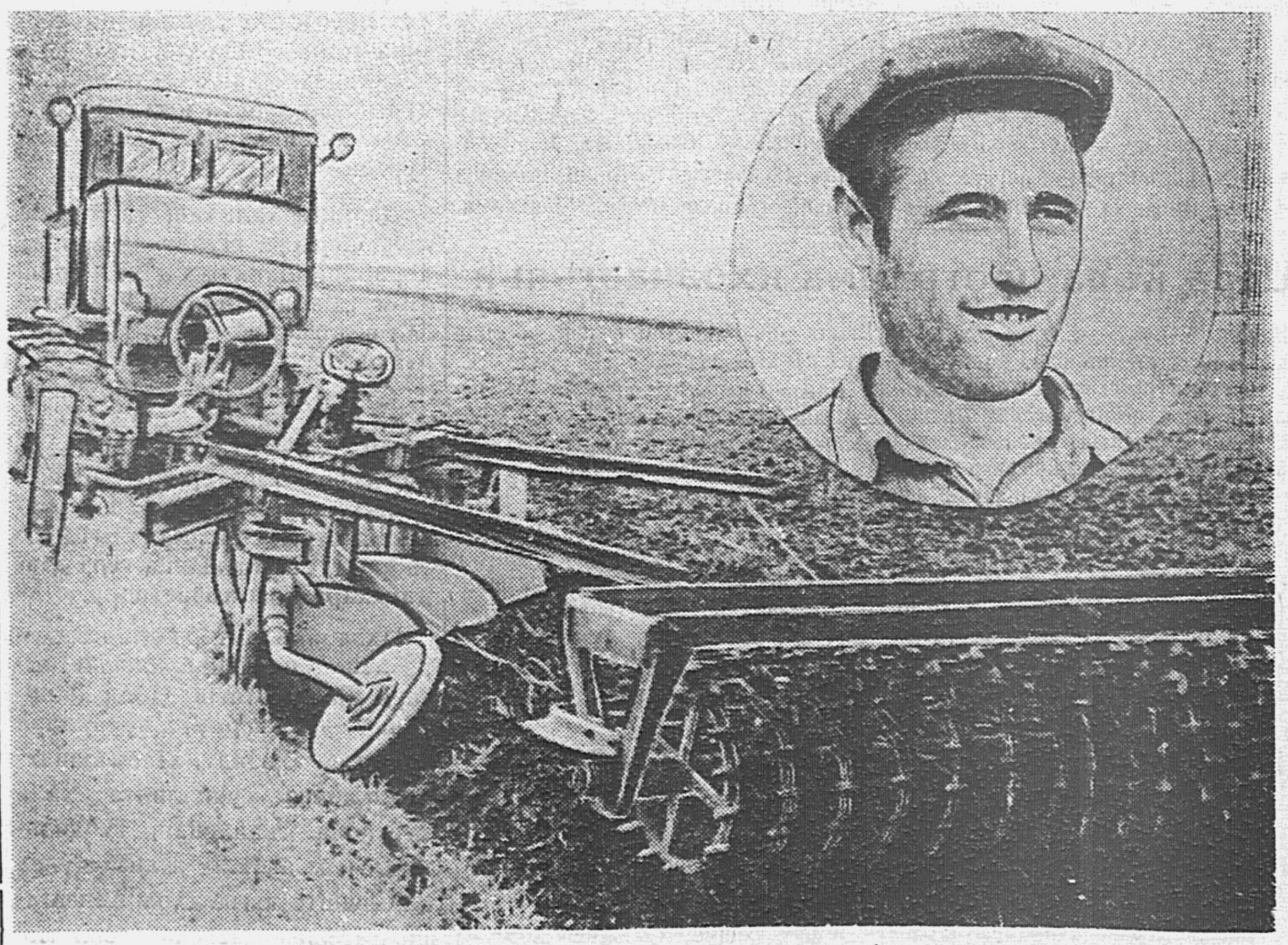
Уж декхараш толамца кхоачашде гlерташ йолаш йолча торонех бизза пайда эцаш хьайоагlа совхоза коллектив.

ССКП XXI съездо юртбоахама дерригача доакъошта шерра комплексни механизаци е езаш хилар белгалдаьчул тlехьагlа, къаьстта парте июньски Пленум хинначул тlехьагlа совхоза болхлоша лаьрхlар беррига низ оарцагlа а баьккха йолаш йолча торонех бизза пайда эца аьнна. Цу даькъе къаьстта керда а пайдане а уйлаш кертачу аха яьлар совхоза специалисташта.

Ше совхозе болх беш даьккхача бархl шера совхоза а наьха къахьегам аттагlа хилийтара а пайдане дола цхьацца дика гlулакх чакх ца доаккхаш цхьаккха шу дlа ца дахийтача опытни механика Г. И. Мельника массарел а чlоагlагlа сагот дора цу уйлаша.

Хьа тlа кхоачаш латтар хьажкlаш чуэца ха, гурахьа а бlаьсти а дlадувча ялаташта лаьрхlа дола лаьтташ аха доладеннадар. Нагахьа мо дlададахача шерашка санна мара чуэцаш ца хилча хьажкlаш чуэцилга гаьна дала мегаш дар, хlаьта аха деза кхаш ханнахьа мукъа ца далар кхерам болаш а дар.

Сихагlа а йоа ца еш а хьажкlаш чуэцилга — из да керттера царех декхар. Дика кхетадора из нов. Мельника а. Силоса хьажкlаш хьокхаш йола «СК-2,6» яха комбайн эргаяккха аьнна предложени йир опытни механизатора, хlаьта из предложени совхоза керттерча инженера нов. Шатохинеи, комплексни бригада бригадира нов. Тигиевеи, механизаци яра гlулакха комплексни бригада бригадира помошник волча нов. Дворниковеи хьал а лаьцар. Комбайн эргаяккхара болх чакхбаьккхар цар нов. Шатохина хьалхленца.

Комбайна барабан дlабаьккхар цар, хlаьта дlаяьккхар выгрузной транспортер а цунна меттел цхьаькха транспортер оттайир. Комбайно болх дика а бора, хlаьта хьоккхашехьа а хьажкlаш а йоахкаш дола гlадамаш тlехьа хьайоагlача машина тlа а доттар. Цу тайпара эргаяьккхача комбайнаца дика вlаштlехьа доал ялата лаьрхlа йола хьажкlаш, ший гlадамаш а тlехьа хьакха а уж машина тlа йотта а.

Иштта эргаяьха комбайнаш дика могайир укх деношка «Предгорный» яхача совхозе хиннача юртбоахама специалистий семинаре хиннараша.

Совхоза шоллагlча отделенерча Мкртумян Владимир керте латтача механизированни звеной участке силосаи ялатаи лаьрхlа хьажкlаш хьокхаш из йоаллача хана цу комбайна балхага хьежар семинара балхаца дакъа лоацаш хиннараш. Хьекха яьнна хьажкlаш тlайола машина тlехьашкарча оагlорахьа комбайна тlехьа тесса я. Машина етта яьлча силос чуйоаллача кlоага йисте lойоассаю. Цига болхлоша гlадамех хьажкlаш хьа а яьхе, силосни кlоага юххе латтача комбайнаца оата а оаташ гlадамаш силосни кlоагачу lочутувс, хlаьта хьаяьха хьажкlаш къоаста а йийя дlаоттаю. Кlоагачу lочу тайсача гlадамех хий тох, хlана аьлча царех йоалла тlоадал силоса кхоачамболлаш йоацандаь.

— Иштта эргаяьккхача комбайно дийнахьа 6—7 гектар хьажкlаш хьокх, хlаьта кхаш аха мара ца дезаш мукъа а доах, — яхаш дувц семинаре хиннараштa парте Урус-Мартановски райкома секретара нов. Русина. — Цу тайпарча комбайнаца сихагlа чуэца вlаштlехьа доал хьажкlаш, хlаьта кхыча балхашта совхоза чlоаггlа эшаш бола дуккха болхлой а мукъа боах. Кхаш мукъа доаллаше а аха а оахаш цига гурахьа дув ялат дlаде а вlалла я ца йовш хьажкlаш чуэца а вlаштlехьа доал.

Кулгашца хьажкlаш чуэцача хана хlара саго дукхагlа яьккхача а дийнахьа 5—6 центнер мара яккхацар, хlаьта 90—100 центнер томараш тlехьа хьажкlаш йоалаш долча, хlанз цу отделене хьажкlаш чуэцаш латтача кхай тlара цхьа гектар хьажкlаш чуэцаш хилча цхьан дийнахьа болх бе кlезигагlа везе а 20 болхло эшар. Хlанз цхьан дийнахьа комбайно 6—7 гектара тlара хьекхача гlадамех хьажкlаш хьаяха паргlатта 12—15 болхло кхоаву.

Комбайн кхы дикагlа тоае йиш йолаш предложенеш тийлар семинаре хиннараша, масала «Ингушскии» «Джалкеи» яхача совхозий керттерча инженераша нн. Мамиловеи Улыбинеи, йоахар транспортер йlаьхагlа а кlеззига лакхагlа а оттайой машина тlа гlадамаш хьа тlа дотта дикагlа вlаштlехьа даргда, хlаьта цу гlулакха, пайдана йоацаш, дlаяьхача ялат хьокхача комбайни транспортераш дика а хургья.

Семинаре хиннача специалисташа а, хlаьта иштта цига хиннача ССКП Нохч-Гlалгlай обкома секретараша нн. Трофимовеи Сагаевеи а, республика Министрий Совета председатела нов. Гайрбекова а, ССКП ЦК инструктораша нн. Мичуринеи Мицюраи а, иштта парте райкомий секретараша а чlоагlа могайир «Предгорный» яхача совхоза механизатораша пайдане хургйолча оагlорахьа эргаяьккха комбайн.

Цхьаькха а дика гlулакх бlаргадайтар «Предгорный» яхача совхоза механизатораша семинаре хиннарашка.

Дукха ха йоаццаш хиннача ССКП Нохч-Гlалгlай обкома Пленуме дийцар лаьтта оаха комбинированни агрегаташ вlашагlъехкача Ростовски областерча механизаторий опытах, хlаьта еблгалдир из опыт вай республике шерра йоаржае езаш хилар а.

Ростовски механизаторий из дика гlулакх вай республике эггара хьалха хьаллаьцараш а «Предгорный» яхача совхоза механизатораш ба. Хlанз массехк комбинированни агрегат я совхозе лаьтта оахаш. Цу кердача хьисапе лаьтта кийчдеш йолча агрегатага а хьежар семинаре хиннараш.

Миштий из агрегат, фуд цун керда дар? Лаьтта оахаш долча нохара макхана меттел кlезига зула а яьккха тlехьа тесса волокуша я (трамвая рельса хьисапе 1,5—2 метр йlаьха а йолаш аьшк) цо галаш йоха а ю, лаьтта шаьр а ду, цунна тlехьа йоагlача цергаш йоахкача гlозарех латтача катоко оахама кlалхара тlоаш lо тоа ду, хlаьта тlера тlоаш цамца а доах. Цу тайпарча агрегато цхьатарра кхоачашду лаьтта ахареи цул тlехьагlа дуккхаза макхаш а доахаш из тоаде дезаш хилареи декхар. Иштта лаьтта кийчдаро торо хулийт цкъа-дале ялат дlаде мара ца дезаш оахам дика кийчдеи, шозлагlа-дале оахам тlера шаьреи тоlадаьи хилар бахьан долаш цунца дукхагlа тlоадал соцаеи хlаьта иштта дикагlа оахам де а цунах дlабода мах кхоза гаргга кlезигбе а.

Комбинированни агрегат вай республике боккха лоархlам болаш йолга дувцаш, семинаре хиннарашта къамаьл деча хана республика юрта боахама министра нов. Андреева белгалдир, Ростовски областе хlанз болх беш 3 эзар гаргга цу тайпара агрегат хилар а вай республике махулла сихагlа, укх денношка ерригача колхозашкеи совхозашкеи из гlулакх хьаллаца дезаш хилар а.

Семинаре хиннараша теркал дир шо-шоай колхозашкарчеи совхозашкарчеи лаьтташка хьежжа из агрегат хувца а эргаяккха а езаш хилар.

Цхьабараша йоахар, лаьтта чlоагlа долча районашка волокушана метте дискови лущильник оттае еза, хlаьта каток езагlа хила а еза. Нохара тlехьатайса волокушеи катоки нохара гаьнагlа латташ хилча дикагlа хургдар яхаш предложенеш а телар семинаре хиннараша.

«Предгорный» яхача совхоза механизатораштa карагlдаьннар боккха лоархlам болаш гlулакх хилар белгал а деш ССКП обкома секретара нов. Трофимова дийцар, Оренбургски областерча къахьегамхоша юрта боахама балхашка доаха доккхий толамаш цар комбинированни агрегаташца лаьтта кийчдеш хилар бахьан долаш доахаш долга. Кхыметтел йокъал увттача районашка а ялаташ дика хьувкъ цар из бахьан долаш. Дукха ха йоацаш «Правда» тlа ССКП Оренбургски обкома секретара нов. Воронова ше мадарра дика дийцар из гlулакх. Бакъда Къулбехьени-Малхбоалени юрта боахама Саратовски lилма тохкама института lилмахоша дуккхача шерашка бакъахьа-м лийрхlад гурахьа оахаш дола лаьтташ йоккхий галаш йолаш хилча дикагlа хилар. Цар яьхад, цу тайпарча оахам тlа тlоадал дикагlа соцае вlаштlехьа доал, къаьстта lан замах лоа а соцадеш. Из нийса теори ца хилар гучадаьккхар оренбургцаша.

— Цу областе а из опыт дика хилар гучадаьнна хилча — йоах нов. Трофимова, — вай республике хlаьта а вета а боккха пайда баргба цунах. Белгалде дезаш-м да республике деррига лаьтташ цхьатарра ца хилари, хlара районе шоай лаьтташка хьежжа уж агрегаташ лелае езилгеи. Уж агрегаташ вlашагlйохкилга хала болх бац, махулла сихагlа уж массайолча районашка вlашагlйохка а еза. Цу тайпара оахам деш хьегаш дола къа зехьа довргдац.

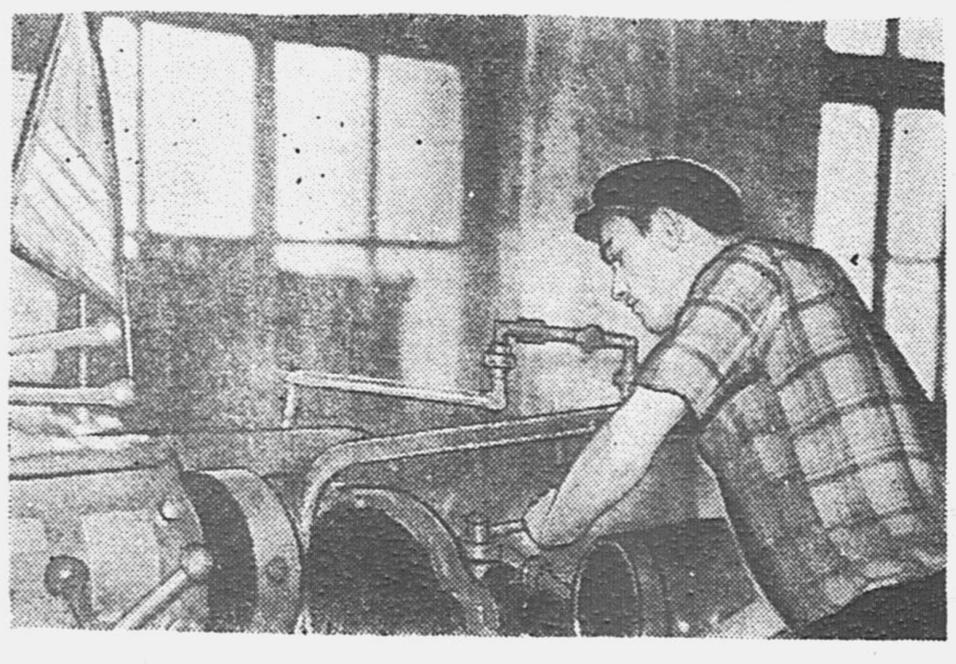
Семинар йисте а яьнна шоаш вlашагlкъасташ цига хиннача викалаша лаьрхlар шоай моттигерча хьалага хьежжа «Предгорный» яхача совхоза механизаторий керда опыт шерра йоаржае.

С. КОТИЕВ.

Сурта тlа: «Предгорный» яхача совхоза механизатораша вlашагlъелла лаьтта оаха керда агрегат. Овалачу цу агрегата хьалхле лелаю опытни тракторист П. С. Сорокоумов.

С. Шерипова сурт.

Задани 300 процент кхоачашъеш

Гаирбеков Косым 1957 шера токара болх Iомабе балха вахар «Красный молот» яхача заводе. Дукха ха ялалехьа из болх говза Iомабарах цо яьккхар 4-гIа разряд.

ХIанз Гаирбеков балхах дика а кхеташ дика а бовзаш болх-ло ва. Сменах йола задани 300 процент кхоачашъю цо.

Цул совгIа Гаирбеков дика общественник а ва.

ОЗДОЕВА текст, **ПЛИЕВА** сурт.

Кастта болх бе йолалургья барзкъаш тега фабрика

Наьсаре хьалъе йолаяь барзкъаш тега фабрика хIанз кастта яь йистеяргйолаш я. КIир теха яьннай, басараш хьокхаш латт. ХIанз укх деношка электрооборудовании барзкъаш тега машинаши дIаоттаергья фабрике.

Барзкъаш тегача фабрика керттера корпус хьалъяь баьлча болхлошта 4 хвартира а йолаш цIенош хьалде болабеннаб болхлой. Уж йистедаха эшаш йола гIишлой материалаш йолаш я цига.

Белгалдаккха дезаш да цига болх беш бола каменщикаш, плотникаш, штукатураш гIалгIай хилар. Дийнахь йола нормаш 120—130 процент кхоачашъю Кортоев Iумара бригада.

Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дизара сийна барзкъаш тегача фабрика къахьегамхоша дош лу 2 бутт хьалха фабрика яь йистеяккха, аьнна.

Б. БУЗУРТАНОВ,
швейни фабрика директор.

Комсаш чуэцаш латт

Дукха ха яц «Комсомольски» совхозе комсаш чуэца болабенна. Цхьабакъда цу кIеззигача хана а 300 тонн комсий чу а ийца чхьагIар доаккхача заводе дIаеннай. Комсаш чуэца болабеннача хана во денош льатта дале а шоаш дIаболабаь болх юкъах ца буташ чакхбаьккхар цар.

Дика толамаш даьхад н. Березкина бригадо. Цу бригадо чу а ийца чхьагIар доаккхача заводе 141,4 тонн комсаш дIаеннай. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 7 тонн комсий йоакх цар. Иштта дика болх беш я Л. Жеребцов бригадир вола бригада а.

Къаьстта дика болх бу М. Сироткина, Е. Ситникова, М. Тараринa, З. Гацанова. Цар хIара дийнахьа йола задани 150—170 процент кхоачашъю.

Шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашдара шоай берригa низ тIабахийта болх беш ба совхоза болхлой.

П. МАЗОВ.

Дешархой театр

Республикански Пионерий Двореце болх беш я конструкторски, столярни, спортивни, тайп-тайпара художественни кхетама кружокаш. Масала, живописи, музыкальни, хIамаш яга Iомабеш йола кружокаш я. ЯлхлагIа шу да театро хIара кIирандийнахьа дешархошта мах боацаш концерташ а увттадеш болх бу.

Iайи аьхкии болх бу театро, хIаьта аьхки дикагIа а бу, хIана аьлча дешархой дукхагIа мукъа хул. Укх аьхки пионерлагереи Двореци 28 спектакль оттаяьй цар. Масала, С. Михайлова «Сомбреро», Гогола «Женитьба», иштта кхияраш а. Iан сезон йолалуча хана зIамигача бераштa «Первоклассница» яха спектакль оттайир.

ТIадоагIача шера дешархошта цар вахар дувцаш «Димаи Вовеи», лакхерча класса дешархошта «Къаьна доттагIий», иштта кхыйола спектаклаш оттаергья. Цул совгIа, беттацкъа литературни вечераш хургья, масала, Николая Островске 55 шу дизара, А. С. Пушкин ваь 160 шу дизара, иштта кхидараш а.

ХIанз Двореце кружковцаш хьагулбеш латт. Царна юкъе гIалгIайи нохчийи бераш хургда.

Школьникий театр укх шера нохчийи гIалгIайи бераш тIакхетар бахьан долаш шерлургда. Из эггара хьалхара нохч-гIалгIай дешархой театр хургда. Дешархой цу театре дакъа лоацаш хургболаш новкъостал де деза хьехархоша.

Укх шера Двореце школьни самодеятельносте болх бергболаш режиссераш-инструктораш Iомабергба. Цу курсашка деша лакхерча классашкарча дешархоша активисташ харжа беза.

И. БАЛКОСАДСКИЙ,
Пионерий Двореца художественни самодеятельноста кулгалхо.

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРАШ

Аьлте-Юрта къилбаседехьа мугIарагIа хьаллатт «Назрановски» яхача совхоза шури-товарни ферма базаш. Ферма гонахьа аьла аргIаш латт, цхьан мугIарах хьалъоттадаь, гаьна йоаццаш силоса хьажкIаш кIоаг чу Iочуйоассаеш машин йоалл. Холуш да укхазара нах лостам болаш а Iана йоакхо еш а хилар. Деррига а дикача даь коа санна, цхьана оагIорахьа даьккха, лостам болаш да.

Ер воагIа ше, ферма заведующи Костоев Хаматхан, нийсвенна, юккъерча дегIара къонах, вIайхо кийчвеннав из тахан. Ха делкъийга леста яле а, шийло я. Керта тIа туллаш йIайха кийи тIаювхаш фуфайкеи, когашта ювхаш брезента иккаши я цун, белажаш кIезига сеттача санна я, хIаьта а холуш да уж низах, чIоагIалах хьалйизза йолга. Хетачох къахьегам дукха безаш сат ва ер. Михо йоагаьнча юхьа тIа юкъ-юкъе мордаш хебаьд деха Iаьржа кулгаш моллагIа а болх бе Iамаьчарех тара ца, уйлане дахача бIаргаша сат тешаву укхан камаьршалах.

—Тха балхага хьажа безам ба шун,— сих а ца луш сатийнна аьлар Костоев Хаматхана оаха тхоаш даккара гIулакх дIадийцача,— долле хIаьта, дIахьоккхаргба оаха шуга тхоай боахам, тхоашта ховчох дIа а бувцаргба.

Новкъост Костоев Хаматханаца Iаьсий а доахан а доахкача кхийшка хилар тхо. Тхо мел хиннача нув хьекха цIена дар кхийш, хьоахаш топпар бар, махулла хьатIадоагIача Iанга кийчлуш, хьайбашта боккъонца йIайха моттиг Iалашъеш бар.

ТIехьагIа хьаккхийтар тхох Аьлте-Юртарча отделене управляющи новкъост Мартазанов Махьмад. Отделене хьайбаш доакъарца Iалашдар дийцар цо. Аьлте-Юртара отделени планах 1300 тонн силос йолла езаш хиннай. План тIеххкхоачашъяьй — 1410 тонн силос льаттах еллай, хIаьта а отделене сийлос йоллара доккхий декхараш тIаийца хиннад — 3800 тонн силос йолла.

— ТIаийца декхараш сийленца кхоачашде низи торои йолаш я отделени,— йоах Мартазанов Махьмада.— ХIара дийнахьа 100—110 тонн хьажкIа хьокхаш доккхий къахьегама толамаш доах комбайнера Мержоев Исмейла.

ДIахо Мартазанов Махьмада дувц: «Укх деношка болх бе йолалуш цхьаькха а силосни комбайн я тха. Цо тоъо хулийт лоаццача хана силос йоллар кхоачашде».

Аьлте-Юртарча отделенера хьайбашта Iунал дераш хьатIадоагIача Iанга лерттIа кийчо ярца баха лерхIаш ба ССКП ЦК ноябре — декабре хургйолча Пленума накъа. Ферма йолча хьатIазза дукха йол латт. Даггар хьахьохаш а холаш деш а суданкеи кхийола цIайийна баьцаши я.

— Сентябрь бетта 20-ча дийнахьа хьажкIий силос йоллара план кхоачашъе лерхI оаха,— аьлар Мартазанов Махьмада, тхо къастача хана.

Отделенера детта доахан диззаьча аьхки арахьа дIалаьхка да. Машинаца ткъаьх минута ваха веза цига.

Укхаза арахьа цIенача фега, доакъарах хьатъяьхача босешка дика дажа моттиг я царна. Доахан дажа дахадар.

Доярках салоIаш багIача тIакхаьчар тхо.

...Семилетка планаца вай даьхе дегIаяр дувцаш дола плакаташ доахк пенах хьалтеха, цар дувц животноводашта хьалхашка латта декхараши, республике а ерригача Союзе а доярках даьха толамаши, животноводаша кердача прогрессивни методашца лакхъяь къахьегама овсарлеи. Доахан мишта кхаба деза а, мишта леладе деза а, Iаьсашта мишта Iунал де деза а дувцаш дола литература да стола тIа уллаш.

Кизга кIал холу животноводаша тIаийца социалистически декхараш. Укх шера ферма коллектива лаьрхIар хIара Iаттагара пхи эзар килограмм шура яккха, планах яр цаIах эзар мара яц. Из декхар кхоачашдарца даьхен къахьегамхошта 220 центнер шурий лу цар. Цул совгIа животноводаша тIаийцад деррига Iаьсий хьалкхеде а. Бакъдар духхьал дIаала деза, ферма коллективо тIаийца декхараш доккхий, а хала а да. ХIаьта а фермерча доярках, скотникашка, специалисташа, шоаш декхараш тIаэпача хана, ши шу хьалха семилетка план кхоачашъе дага а болаш тIаийцад уж.

Мишта кхоачашду ферма коллективо ше тIаийца декхараш? Вайна хьалхашка ул цхьоалагIча сентябре кхаччалца яьккхача шурий сводка. Планах дола декхараш тIеххкхоачашдаьд. Укх шера планах 780 центнер шура яккха езачеи, социалистически декхарех 900 центнер яккха езачеи 901 центнер яьккхай.

Къаьстта лакхера социалистически декхараш тIаийца хиннад доярка Мальсагова Лемкас. Августа бетта ше Iунал деча цхьайтта Iаттагара планах 2806 килограмм шура яккха езаш хиннай цун, цо 3002 килограмм яьккхай. Гаьна яц из ше хIара Iаттагара 2200 килограмм шура йоаккхаргья, аьнна, денна дош кхоачашдара, цо хIанзалехьа яьккхай 2153 килограмм шура.

Шоаш тIаийца декхараш бокххача толамца кхоачашдеш хьабоагIа къона доярках Алиева Пятимат, Пугоева Лида. Дукха тIехьа бисабац уж Мальсагова Лемкайл. Ала деза, къоначa доярках, цо санна, 2200 килограмм шура хIара Iаттагара яккха тIаийца хилар а. Алиева Пятимата хIара Iаттагара 2076 килограмм шура яьккхай. Пугоева Лида кIезиг-дукха цул тIехьяьннай, цо 2115 килограмм яьккхай.

Сенца я теш толама къайле?

— Кхы, къаьстта йоккха къайле а яц,— уйла а яь сатийна йоах Костоев Хаматхана,— деррига лерттIа Iунал дари, хьайбаш доакъарца Iалашдари да.

Доярках, скотникаша, специалисташа шоашта могар, шоай низ дIакхоачар ду, шоаш леладер пачхахьалкхен маьхара юкъара гIулакх долга а ховш животноводство дегIайоалае тIерташ. Цар дика кхетаду, шоай болх дикагIа барца, духхьал, шоай вахар тоадаь ца Iеш, даьхен берригача къахьегамхой вахар лакхдеш дакъалоацилга.

...Костоев Хаматханаца Iодика а йийца тхо къаьстар. Цун динза дарrдоацаш гIулакхаш дар.

О. БУЗУРТАНОВ
(тха собкорр).

ДикагIбарий толамаш

1959 шера 1 январера денз 1 сентябре кхаччалца хIара Iаттагара 2050 килограммал дукхагIа шура яьккха Нохч-ГIалгIай АССР колхозий дояркаш

Авилова Е. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	3324
Колесникова Л. А. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	3231
Амриева Ф. А.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	3034
Амриева В. А.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	3027
Перепелица К. Н. — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз	2941
Сдобникова Е. Г.— Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2933
Кузнецова З. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2920
Пека А. Г. — Каргалински района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2912
Пека М. В. — Каргалински района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2891
Плисачева У. М.—Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2760
Степанова Е. Н. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2759
Ланговая М. Е. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2718
Комаренко П. И. — Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2699
Яценко Ф. Ф. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2692
Магазейщикова Л. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2679
Севвич Р. Г.— Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2672
Кедина Н. А. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2663
Амриева Р. А. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2633
Балакшина К. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2602
Скорикова С. А.—Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2594
Амриева Р. А. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2592
Тройдакало Н. Я. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2591
Белогурова М. М. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2550
Кучина М. П.—Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2544
Луценко А. М.— Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2537
Романова Р. И. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2527
Зверева А. И. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2506
Старосельцена М. И. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2497
Вербицкая Д. А. — Сунженски района ЦIе Эскара цIерах йола колхоз	2486
Черненко М. Я. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2473
Безреброва Е. И. — Сунженски района «Путь коммунизму» яха колхоз	2439
Бычкова А. А. — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2456
Зотова М.— Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2448
Глобенко Р. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2436
Соврикова В. М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2435
Ефремова А. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2424
Саломатина М.—Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2424
Кугаевских Т. И.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2422
Реутова З. Н. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2396
Гибенченко Г. И.— Сунженски района «Победа» яха колхоз	2396
Яковлева Е. И. — Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2390
Сигарева Н. Г. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2373
Мартеньянова Т. С.— Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2370
Золотарева Л. С.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2369
Юдина А. Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2367
Куценко О. С. — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2367
Кузьменко В. И. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2360
Зубкова Т. Д. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2356
Целигородцева Е. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2354
Гриднева Т. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2351
Демишонкова Л.— Грозненски района «Новый быт» яха колхоз	2347
Кудрявцева А. Т.— Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2342
Пикандрова М. Н. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2340
Крыкина Н. Ф. — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2330
Косева В.—Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2326
Понайтиди М. Н. — Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2325
Кузьменко М. И.— Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2318
Тельпук П. Р. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2317
Алешечкина Н. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2317
Чабанова М. И. — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2315
Хрыкина М. В. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2307
Петрова А. А. — Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2302
Тимкарева А. П. — Сунженски района XX партсъезда цIерах йола колхоз	2297
Гербей Н. М. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2296
Яцких И. — Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз	2288
Дохвенко Т. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2283
Белан А. А. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2279
Луценко Л. М. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2276
Недосекова З. Д. — Сунженски района XIX партсъезда цIерах йола колхоз	2273
Тенцова И. В. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2273
Сорокина Р. Г. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2271
Володина Т. И.— Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз	2264
Игнатенко Ю. М.— Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2264
Черкашина Л. Т. — Наурски района «Россия» яха колхоз	2262
Атоян Ася — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз	2252
Кобозева А. М. — Наурски района «Россия» яха колхоз	2250
Сумарокова В. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2238
Хрыкина М. П. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2226
Титоренко М. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2219
Колина О. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2213
Компенейцева Н. — Малгобекски района «Кавказ» яха колхоз	2213
Неберикутья В. А. — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз	2212
Дороговозова Ф. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2212
Кояпикова А. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2207
Магрицкая П.—Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2206
Демина Т. — Малгобекски района «Кавказ» яха колхоз	2200
Чабанова М. К. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2199
Андрюнькина А. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2195
Бородкина М. В. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2188
Рыцкова У. Я. — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз	2183
Хоженова В. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2177
Лосковая М. — Шелковской района Кирова цIерах йола колхоз	2175
Исаева О.—Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2173
Кришена М. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2171
Мартеньянова О. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2168
Белозерцева Е. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2167
Тепикина Т. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2157
Свиткина Т. А. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2155
Фоменко А. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2154
Позадская Ф. И. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2138
Абдулхакимова Х. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2137
Андреева К.— Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2130
Тищенко М. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2127
Романова А. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2126
Енифантова — Шелковской района Ленина цIерах йола колхоз	2121
Никифорова М. Н. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2120
Кулакова Ф. — Малгобекски района «Кавказ» яха колхоз	2114
Аксентьева Р.— Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2104
Никитина Л. И. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2102
Лукмасова З. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2100
Пека М. Д. — Каргалински района «Октябра 40 шу» яха колхоз	2097
Фисюк Н.—Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз	2096
Авилова К. — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз	2087
Тюгулева К. Н. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2081
Чуланова К. И. — Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз	2080
Григорьева Р. Г. — Грозненски района 1 Мая цIерах йола колхоз	2078
Серебрякова Р. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2074
Шевцова Т. А. — Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз	2072
Малярова А. Т. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2062
Муртазоева Д.—Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2062
Сычева В. — Шелковской района Сталина цIерах йола колхоз	2061
Тельпук Е. С. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз	2060
Ужинова П. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз	2050

Нах Iехабу „шайхаш“

Массехк бIаь саг вар вIашагIлаташ. КъонагIа бараш духхьал тIакхувсалора, шоай моастагIашта пхандараштa кIал е хьажа юккъе тоха гIерташ. Дов хиннача бусалба наьха кашмашка чура атака еш бар боккхий нах. Эггара бIехагIа дола пхьарч дар татарийи эрсийи меттала Iувш.

Бийнаш детташ даь из дов 50 шу хьалха, реакце Iаьржача низаша къамаш вIашагIлетадаьча хана хиннадий-теш? Мича хинад из! Укх денношка хилар из дов. Из дацар бусулбаш керастех е керасташ бусалбех леташ хинна дов, из дар татараш шоайла вIашагIлеташ хинна дов. Шин воккхача сагах — Салямов Яхие е Курышкин Махомет-джана дешаргда байнараштa дуIа яха дош дар къоастадеш хиннар.

Салямови Курышкини шоайла вIашагI лотабаьр далла ду гIулакхаш а доацаш, алхха дунен гIулакхаш дар, цу тIа гIолла вIашагIлетабора цар ды лелабу нах а. Царех хIаране уйла яр киса дукхагIа хьалдиза, баьде нах чIоагIагIа бовха. Молла-м, гуччахьа моллал деш веце а, дукха ахча доаккх. Салямоварга гIол шо, из иштта хиларах тешаргда шо тIаккха.

Дар-лоам тIа малх кхетташехь а, цу «шайха» наIарга боагIа нах. Цхьабараша саг йоагIача, вокхар саг веннача вех из. ХIара мел хьийхачара буржуазни мехкашка воккхача лоро санна хIама йоакх цо. Кхыметтел шоашта а гуш Салямова дуIаш деш санна, цо цхьаккха хIама ца дича а, бусулба ды лелабераша шоаш къахьийга даьккха ахча тел цунна.

— Кийча пхи-ялх дуIа дац-теш хьога, Яхийя абзы, — хьесталуш хетт, из чIоагIа лоархIача наха.

— Мишта дац, мишта дац. Селхан хоам хилар сога, сона хайра шо доагIаргдолга. Хьалххехьа аллахIага кхайкар со шун гIулакха, — йоах воккхача саго, бIарraш урагIа а хьежадеш. Цкъаза тумаш а итт тумаш а ахча ийду цо.

Лоацца аьлча, Гоголь Павел Ивановича Чичиков кIазилг да Салямова юхе. Чичикова Iалаьмате чIоагIа хала а кхерам тIалатташ а ийдаьд дайна синош, хIаьта тахан цун гIулакх дIахьош волча Салямова ший цIагIа ваггIашехь а, дика хIама йоакх.

Нагахьа санна дуIаш деша дезаш моттиг ца нийсъелча, Яхия абзе дарбаш ду. Цо къаьстта дика хIама йоакх «жиний» лазарех нах «берзабеш», жинашта, яла еза яхаш. Саг ца могаш хилча — воккха саг вайя унахо волча хьаотт. «Жиний» лазарах саг верзавар маьха дезагIа хул дуIа дешачул. Цу «дарбах» наха пайда ца боале а, «жинашца тайначоа» зе далац цох. Масала, дукха ха йоаццаш даьсса хабараш дувцаш Хьавай йоI Х. ерзае веннавар Яхия абзы. Цо тIагIертта дехар дешше, шоаш яххар мара де ца тигача шайтIаша лазарах ерзийтанзар цамогаш хинна кхалсаг. Цхьабакъда «дарба деш хиннaчоа» доагIар дизза дIаделар. Иштта хIама йоаккхашехь, Салямова паччахьалкхенгара пенси а ийду. Цунах хов долла хIама дика довза мастер из волга.

Мала вол-теш из тамашера саг? Дийнахьа а бус а аллахIа гIулакх деш вола саг вий-теш из? Ванне а вац. Яхия вахара никъ мел бIеха ба аьлча цхьанна хIаманна цIенбе могаргдоацаш бIеха ба. ЗIамига саг волаш из говраш лежкъаеш хиннав. Цудухьа йийтта а йийтта, юртара эккхаваьв. Революци хинначул тIехьагIа, политически гIулакхаш бахьан эккхаваь лийннав ше аьнна, парте а ваха, набахта надзиратела болх баьб цо. Дукха ха ялалехьа гуча а ваьнна, партера дIаваьккхар из. Шортта трактораш, машинаш йолча хана говраш лежкъаярах воахалургвоацилга а хайна, базар е волавелар из. Базар еш хиларах юха а набахта веллар, цхьабакъда тIаккха надзиратела болх бе вахазар из набахта. Судо шийна теха ха текха ваьлча, хьалха говраш лечкъаеш хинна къу кхыйола говзал а Iомаяь — «шайхал» а ваьнна дIаэттар. Саратоверча бусулба наьха тоабанна хьалхле лепае волавелар из тIом хинначуял тIехьагIа. «Ка а йоалаш» хьалхле лелайора цо. Бусулбаша далла гIулакх деш хиннача цIен 40 бIаь тума ахча ложкъадир цо. Саратове ваха лоархIа а ца ваь Сталинграде вера из.

Воккхача афериста толамаша корта хьовзабир бусулба наьха кашамашка хаьхо волча Курышкина. «Цул вогIа ва со, дуIаш де сона а хов кхыдар а хойя а», — йоахар Курышкина ший дагахь. КIезига-дукха къорIа деша а хов Курышкина. Лоацца аьлча, Махомет-джанах а хилар гуччахьа моллал деш веце а молла.

Из ла магaнзар Салямова. Ше санна вола дийша саг кхы а хилча, цунна хьатIайоагIа хIама кIезигагIа хургья. Яхияс Iалаьмате чехка заявлени язйир следственни органашка, Курышкин дукха къинош доахкаш саг ва, цу кердача шайха къорIа яхар телха а деш, бIарчча литраш къаракъ мел, кашмашкарча ха деча цIенах мела а кхыдола во гIулакхаш де а нах гуллуш йола моттиг яьй, яхаш. Цул совгIа къаракъ ма мела аьнна пайхамара оттадаь законош телхадеш, Курышкина боккъонца чакхйоах шариIата кхыйола боккъонаш — хIара шера истий хувц, йоахар цо. Шо-шоай оагIорахьара тоабаш вIашка а кхехкаш, къувсаш ва уж шиъ. Массехк шу да мархаш доастача, гIурбан, мовлата деношка кашмашка довнаш хула. Уж довнаш хулаш Советски района милици вIалла гунахьа доацаш санна ягIилга белгалдаккха деза. Кашмашка хинна ца Iеш, Котлубански улицагIарча далла гIулакх деча цIагIа а иштта вIашагIлетт нах.

Кхы цикагIа хилац бусулба дына деза денош эттача хана Малые Чапурники яхача — дукхагIа бараш татараш болча пригородни юрта а. ХIара иштта деза ди массаз отт молаш, бахаш ши ди цкъаза кхо ди а доаккх цига. Из юрт чуйоагIача «Приволжски» яхача совхоза администраце новкъостал ду, иштта денош эттача ды лелабеча наха молаш, дуаш ши-кхо ди даккха мукъа ха а луш.

Дезача деношка дукха нах болгIа маьждиге. Масала, укх тIеххьара хиннача гIурбан дийнахьа маьждиге баьхка чIоагIа ламазаш деш бар «Втормет» яхача завода приемщик Муртазиев Камиль Усманович фельдшер вола Бибарсов Шамиль Усманович. Уж лакхе а коммунисташ ба.

Малые Чапурники яхача юьрта дукххa нах менна бахаш хилар питарча маьждига молла волча Мулякаева чIоагIа пайда божаш да. Баханза болча нахагара хIама яккха халагIа да бехарашкара йоаккхачул. ХIама йоаккхалуш волча бусулба ды лелабеча цу молла укх тIеххьарча кхаь шера бусулба ды лелабеча нахагара ежача хIамах шийна доккха цIенош даьд, цига мел вахачул дикагIа а вах. Лоацца аьлча, Мулякаев а, Салямов санна, далла ду гIулакхаш леладаь ца Iеш, дунен гIулакхаш леладеш а ва. Дуккхаза а хул из базар тIа коартолаш йохкаш, ший огороде дIабийна цхьа гув коартолий боаццашехьа а. ТIом хилалехьа хьалхха, колхозе болх беш волча хана, ший йолчулла итт шу дукхагIа ха а оттаяь, паспорт даьккхар цо, из бахьан долаш фронте ваха ца везаш мукъа а ваьлар из. Иштта тIем тIа вахарах ше лежкъа воллашехь а, хIанз, эхь ца хеташ, со советски патриот ва йоах цо.

Дына новкъосталца шоай бIеха гIулакхаш леладеш, нах Iехабеча «шайхий» список, йизза хургьяц, нагахьа санна Кафизов Карим вай ца хьоахавой. Бекетовка яхача моттиге Одоевски улицагIа № 39 йолча цIагIа вах Кафизов. 60 шу дола из унахцIена воккха саг цхьаккха хIама деш воацца 20 шу совгIа ха я, цхьабакъда шортта долаш вах. Лелаеча хIамах хьалдиза да цун цIенош,—кIувсаш, кIаьда мебель, боккха мах бола дукха хIамаш. Боккъалдар аьлча, болх хIана бергба Кафизова, хьашт долча моллана шийла дикагIавоаца специалист из хилча. КъорIа яхачох маIа бераш бусулба хила йиш яц сумат ца дича. Из гIулакх церг 200 сом ахча доаккх Кафизова.

Нагахьа санна из гIулакх де даьй раьза ца хуле, Кафизова кхерабу уж. Масала, цхьоалагIча августе Дубовски района «Баррикады» яхача совхозе ше веча Ибрагимова Галиний ши кIаьнк хьа а лаьца, низзагIа сумат вир цо. МоллагIа долча модж йоашача бритваца дир цо из гIулакх. Бераш хала цамогаш хилар. Лораша новкъостал а деш мара лазарах даха маганзар уж.

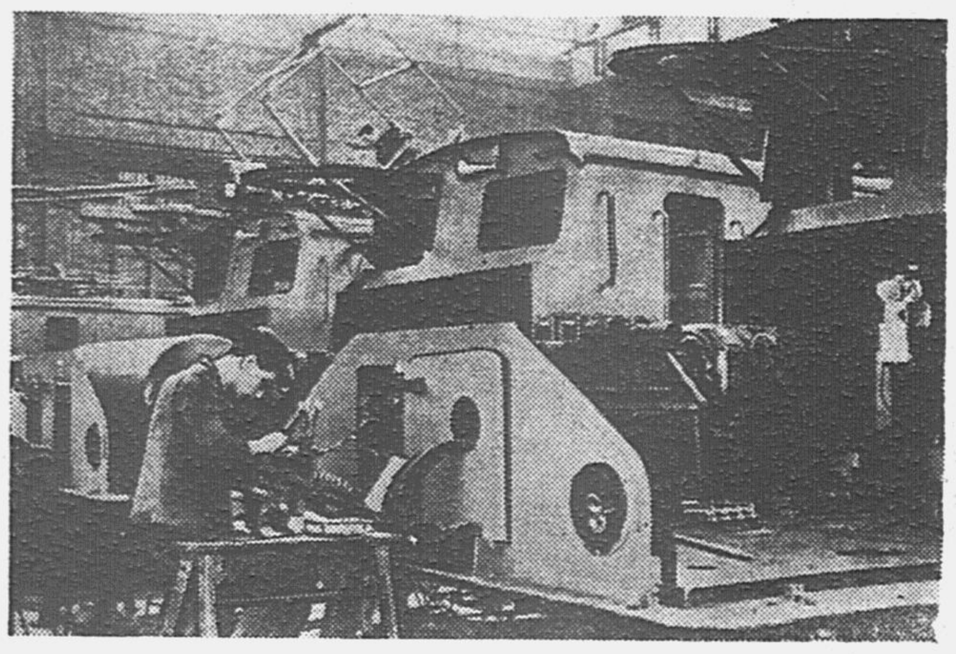
Иштта бераш дукха цамогаш хинна моттигаш я Палласовкеи Ленинскеи. Цхьабакъда милице хIанзалца цхьаккха а саг лаьца вац уж гIулакхаш леладерех. Общества чIоагIа зулмана дола уж гIулакхаш леладу Кафизов ше кортамукъа ва.

СалямавгIари КафизовтIари, иштта кхыбараши санна болча нах Iехабеча «шайхаша» пайда ийбу баьдеча цхьаболча татарех. Иштта гIулакхаш латташехьа а гунахьа доацаш Iеш йола культура областной управлени, Iилмаи политически хьехамаш доаржаду общество, культуракхыча учреждений болхлой белгал ца баьхача бартбац. Моллаша беча дына хьехамашта духьал даккха цхьаккха хIама дац цар. Дуккхача шерашка ислам ше мадарра гучадоаккхаш цхьаккха а лекци йийшаяц. Сталинграде цхьаккха библиотека яц татарина ший меттала яздаь книжка, газет деша йиш йолаш. Цхьабакъда уж тайпа газеташ дац Малые Чепурники яхача юрта клубе а. Дына деза денош эттача хана кинофикатораша татараштa юрта хьокхац узбекийи азербайджанийи Iилма-атеистически фильмаш. Халкъа талантий ганз гучайоаккхаш дола халкъа Iалаьмате деза ди, сабантуй оттадац культураи салоIачеи паркашка, городской а районни а бешамашка.

Цхьабакъда уж гIулакхаш де дезаш да. Дика беш бола культурно-просветительни болх—нах Iехабеш бола ды лелабераш харц хилар гучабоахарех цхьа гIулакх да.

М. ТУГАН.
(«Сталинградская правда» тIара).

Доазол дехьара

Германски Демократически Республике октябре ший 10 шу дизара сийна шерра социалистически яхь яьржай. Хеннингодорфе производственни план ханал хьалхакхоачашъе декхар тIаийцад.

Сурта тIа: Электровозашта монтаж ю.

Крюгера сурт. Центральбильд.

ОМАНЕРА ТIЕМАШ

ДАМАСК, 18 сентябрь. (ТАСС). Омана имамата Дамаскерча бюрос беча хоамах, укх деношка Омана патриоташа ка а йоалаш дов дир Английски тIема низий снабжене цхьан центра. Оманерча Iарбаша герз чудола йоаккха склад эккхийтар, хий латта моттиг а йохайир. Цар дaьча довнах 13 салтеи эпсари вийна а човнаш хинна а ва. Дуккха автоматически герз даьккхад цар. Омана патриоташа иштта дов дир Назава яхача городерча тIема чIоагIалонна а. Цу тIем тIа английски салтех 5 ве а вийнав, 10-нена човнаш а яьй, тIема гIирс чубола склад йохаяьй, доагам латта моттигаш йоагаяьй.

АМЕРИКАНСКИ IИЛМАХОЧО ДУ МУКIАРЛО

НЬЮ-ЙОРК, 16 сентябрь. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» яхача газето беча хоамах, вовзаш волча ракетий специалиста доктора фон Брауна пресс-конференце аьлар, космически проекташ кхоачашъяра хьакъехьа Советски Союз ВIашагIкхийттача Штател хьалха яьннай. «ДIаяха ха юха ерзае, юха эца низ болаш цхьаккха ахча дац», — аьлар фон Брауна.

Фон Брауна аьлар, хIанз СССР-а тIехьакхе дагахьа США-с хьаеш латта «Сатурн» яха ракета урагIйохийтаргья кхо шу даьлча.

США РАКЕТА УРАГIА ЦА ЙОХАЯЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 16 сентябрь. (ТАСС). Канаверал яхача мыса тIара 14 дахкеи 2 пхьиди чу йола «Юпитер» яха ракета урагIъяхийта елар США. Информационни агентствашa беча хоамах, ракета урагIйохаяланзар: урагIъяхийтачул тIехьагIа 10 секунд яьлча сигал ехар из.

ЯПОНЕ ДУККХА ШАХТЕРАШ БАЛХАШ ТIАРА ДIАБОАХ

ТОКИО, 18 сентябрь. (ТАСС). Соахка 99 шахта дIа а къайла 30.000 шахтер бе болх боацаш биса хиннача метте, Тикухо яхача кIор боахача районе укх гаргарча деношка бе болх боацаш кхы а 20.000 болхло вусаргва, яхаш, хоам бу «Майницы граф» яхача журнало.

Болхлой бокъонашта а хьашташта а йоккха монополистически капитал тIагIертарах да горнякаш балхаш тIара дIабахар. Бе болх боацаш бисаьча болхлой дезалашка моцал я. Балхаш тIара дIабаьхача болхлой берех 80 процент чIоагIа тишденна да кхоачам хиллал даа хIама ца хилар бахьан долаш.

Индонезийски халкъ гIаддигад советски Iилманна карагIдаьннараша

ДЖАКАРТА, 18 сентябрь. (ТАСС). Советски ракета бетта тIа яхийтар хьалха а санна чIоагIа дувцаш да Индонезе, Советски нахаца къамаьлаш деш, царна ловца боаккхаш Индонезийски гражданаша йоах, тхо чIоагIа гIаддигад советски Iилманнеи техниканнеи карагIдаьннараша.

Дег чура моаршалаш кхухьийт советски халкъага мехкарча дуккхача наьха организацеша. ДIайха моаршал дайтар ССКП ЦК-ага, Iилмахошка, советски дерригача халкъага укх деношка дIакъайлача Индонезе Коммунистически парте 6-ча съездо.

Индонезе машар лораберий комитета ше Советски машар лорабара комитетага ейтача послане тIа белгалдоаккх, советски Iилмахоша шоай творчески уйла тIех хилар, адамашта долча гIулакха шоаш кийча хилар хьахьекхалга. Тхо тешаш да йоах послане тIа, советски Iилманнеи техниканнеи карагIдаьннача доккхача гIулакхаша халкъаш кхерамах лорадари тIом ца хилийтари кхы а чIоагIдергхиларах. Тхо тешаш да советски халкъо даьккха ший сий машар лорабара а дунен халкъашта юкъера дика гIулакхаш оттадара а пайданга дIадохийтаргхиларах. СССР-ца долча культурни бувзамий Индонезе общества Совета ший члений цIерах СССР — Индонезия яхача обществога моаршал хоатташ телеграммеи письмои дайтад. Тхо тешаш да йоах письмо тIа, космически арен къайленаш гучайоахаш СССР-а йоаккха хIара коталоно агрессивни гIулакхаш юхатохаш а машар чIоагIбеш а хиларах.

ВЦСПС-ага моаршал хоатташ телеграмма яйтай 2700 эзар къахьегамхо юкъе водаш йолча Индонезе профсоюзий федераце Центральни комитето.

ГЕРМАНЕ ФЕДЕРАТИВНИ РЕСПУБЛИКА. Дукха ха йоаццаш кIора промышленноста эггара а йоаккхагIа ярех цхьан центре — городе Дортмунде монополеша шоай вахара бокъонаш тeIаеш хилара духьал дукхача наха митинг а демонстраци а йир.

Шоашта тIаэттача «кIора бохкара» кризиса кIалхара бала гIерташ Рурерча кIора шахтай даьша «пайда луш йоаца» шахташ дIакъувл. «бе болх боаца сменаш» увттаю, дукккха нах балха тIара дIабоах.

Сурта тIа: демонстраце дакъа лоацараша тIалаттача гIулакхашта раьза ца хилара «Укх итте а шера доахар цхьа илли да» яха лозунг хьу.

Г. Гурьянова сурт. ТАСС фотохроника.

ФЕЛЬЕТОН

Урдона нувр тиллар

Цкъаза шоаш шиъ цхьана а диса дагара дувцаш моттиг хилча Сунженски районе Орджоникидзевская станице вахаш волча Мархиев Султанага цун сесага хоаттар:

— Со еза хьона дукхах, е Первомайски районерча ДаьттагIа яхаш йола хьай нанас яь йиша Рукъет еза? — аьле.

Цу хаттаро халча вугар Султан. Сесаг цунна дукхаезар, хIаьта йиша Рукъет а мишта аргда езац?

— Шо шаккха а еза,—оалар Султана, сесага хала ца хетийта.

— Фу?! — аьле бIаргаш къоарзадора сесага мара. — БIар мо боча хьал а кхеяь, бIаьсти зиза мо тоаеннaчул тIехьагIа са даси нанаси хьайна йиса-йита хьаенна сои, цигга кочa юх баIаша а яьккха, дийнахь а бус а са ца лоIаш колхозе балха йоалла хьай йишилги цхьатарра деза воаллар хьо?... Аз дергда укханах де дезар.

Сесаг фу де йоал цIаккха а гуча доалаш хилацар, бакъда, цу къайлагI маIан долча унзарча дешаша кер шелбора Султана.

— Кхетал хьай «са бIаргий лир», — аьле хьоасталора из сесагага, — хьоцар бар дега безам ба, хIаьта, Рукъетацара бар... Ай, уж хьона тIаювха лакха кIоажув бола туфлеш цо балха лелаш даьккхача ахчах ийца ма йий. ТIаккха нагахь кад мала а ма безий. Шийцареи йишийцареи Султана безам цхьан тайпара боацилга хайча, цох тоам хиле, борд-бордах ела а къеже, эккха кийчденна дов соцадора сесага.

Сесага шаьра ховра шоаш бахаш кхыча районе бале а,Рукъета балха даьккха ахча цунгара хьа а даьккхе Султана ший хьашташта доадеш хиннилга.

Бакъда цкъа хоадам боацаш хIама мича хул.

Цхьан Iуйрина базар тIа а яха ийккхар вижа улла Султан.

— Етт лекъар хьа хIанз,— аьнна.

— Фу ях Iа? — ший доалахь етт боацаш вола Султан кхетанзар сесаго яхачох.

— Хьа етт лекъар ях-кх. Хьа йиша Рукъет ДаьттагIа вахаш волча Оздоев Джабраилага едда маьре яхар мара кхы дувцаш хIама-м дац тахан базар тIа... Цо доаккхача ахчах кад мала хIама хул, яхаш ма варий хьо, — аьлар сесага, ше яхар цхьа дош доаца хIама долаш мо марагахьа букъ а берзабеш.

ЦIеро воагавича санна, сиха ураийккхар вижа улла Султан.

Ше когаш тIа иккаш увзаеш воаллашехьа яппараш йора Султана.

— Сенна сихвеннав хьо? — аьнна хьаттар сесага. — Пайда хургбоаца йоарт а ца етташ хьай цIагIа Iер тол хьона. Из-м селххане яхай йоах хьона.

Ше бегваккха мо сесага еш йола Iоттараш чIоагIа новкъа яр Султана, бакъда из човха а яь соцае лоархIаванзар из.

— Со Мархиев Султан вац хьона, аз из гIулакх иштта дуте, — аьлар Султана ше цаI де лаьрхIалга сесага дIахайта.

Делкъел тIехье яр Султан ДаьттагIа кхаьчача. Цу юрта вахаш вола ший зIамах вола воша Дауд цIагIа а нийсвенна, цунца дов эккхийта воаллар Султан.

— Ай малав из Оздоев Джабраил яхар, ва? — яхаш хеттар Султана, вешийна тIа а чувхаш.

— Из-м дика зIамига саг ва. Дукха ха яц из Совтески Эскаре а хинна цIавена. Массане а хьинар долаш, бакъахьара саг ва оал цох.

— Хьо хье тоъаргва цIен а тайпан а сий доаде. Эхь а хетий из хеставеш латта... Аз дергда цох де дезар, — йоахар Султана зIамах вола воша чувха а веш.

Цох де дезаш хIама-м дац,—аьлар Дауда, — ловца а баьккха царна эша новкъостаI а даь, уж бахийтар мара.

Цхьан Султанага кхаьча Iанзар Мархиева Рукъет шийна везача зIамигача сагага маьре яхарах йола гIайгIа. Цу дийнахь саррахьа ДаьттагIа кхаьчар цун даьвежарий Алхастера Заурбика Исраили Орджоникидзевски станицера Мархиев Сулеймеи.

Харцлувш вола вокхах вола воша Султан бартавоалаве ца могаш воаллача Дауда дика хийтар даьвежарий баьхкача.

— Рукъет йигача Оздоев Джабраилаца довна цавахача Iергвац со яхаш, ер ца соцалуш воаллар со-м,— аьлар Дауда даьвежарашка. — Дика болх ба шо даьхка. Сихха тоам а баь дIадаккха деза из гIулакх.

— Дов-м дергдац, — аьлар цхьатарра даьвежараша, — бакъда, хIаьта доагIар-м доаккхаргда.

— Ай, Рукъет мишта яьхай а, цо фу леладаьд а цаховча шоана фу хаттар доагIа?—аьлар Дауда эгIазвахарца.

ДиълагIча дийнахьа ДаьттагIара Султан цIакхаьчача чIоагIа эгIазъяха яр цун сесаг.

— Хьо фу деш лийннав хIанзалца? — хаьттар цо цIимхара хьажаюкъе шод а белла.

— Са дега ондо, — аьлар Султана аьрда пхьарсаца сесаг мархIа а йоллаш, аьтта кулгаца кисара хьадаьккхача ахчан гурмат истола тIа Iо а тохаш. — Фу деза хьона, цIи яккхал хьайна дезачун. Сесага ши бIарг бела къежар.

— Фу ахча да из? — аьнна, хьаттар цо бIарг ахчангахьа а болаш.

— Са йишех Рукъетах денна урдув да-кх... Пхийтта бIаь тума! Кхы 3 устагIа а бар... Уж-м аз даьвежарашта дIаделар.

... Бийса юкъе яхаяр Султан улув уллача сесага хIама а Iетта сомавоакхаш.

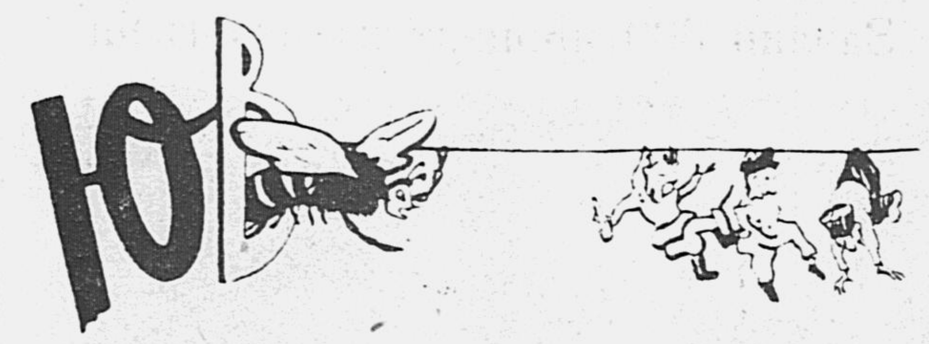
— Даьллахь вай цIагIарвар, — аьлар цо, — Первомайски района прокурора Бузуртанов Хьасана Iа хьай йишех урдона пхийтта бIаь тума ийцалга дIаховре ма во хьал а хургдар-кх хьога.

— Прокурор-м мукъа вацар уж тайпа гIулакхаш техка. Цун-м кхы а лоархIамех дола гIулакхаш дукха дар, — аьлар Султана сесаг мархIа а йоллаш.

— Ванах, ва къонах, — хаьттар сесага, — иштта дукха рузкъа долаш саг ва из Рукъет йига Джабраил? Вайна пхийтта бIаь тума делча, шийна фу дисар цунна юхе.

— Яьгача хьатта хIама хулий? Даьра кхи хIама-м цунга а дисацац... Цар бала-м вайга бацар, — йоахар Султана юврагI керта тIа а увзабеш.

А. КАГЕРМАНОВ.

Жалобай книжка а дац, е жалобаш а яц

— Са лареке жалобай книжка а дац, сона цхьанна а саго жалоба а язъьяц, хадданза цIе помидораш а кхы мел йола овощаш а хул сога, ларека чу масса хана цIена хул, товараш дика дIанийсдаь латт, хьалтеха йоал хIамай маьхаш тIадола прейскурант — набарах иштта къамаьл дора, МагIалбикерча ОРС-а овощной ларека продавеца Келигова.

— Цхьаннеца къамаьл деш-м ва варий хьо набарах, хьанца дора Iа из—Iуйран хаттар дир цунга цIагIарчар.

— Вовза-м вовзанзар сона, цхьа Iаьржа барзкъаш а дувхаш, лакхарча дегIара саг венавар со волча, ларекага хьажа.

Вела а къежаш, сабарца балха хьакъехьа цхьацца хаттараш дир сога цо.

— ТIаккха хайрий хьона цун хатташта жоп тела? — хаьттар цхьан дезалхочо.

— Цо мел хаьттачоа, сайна хетаргахьа, нийса жопаш-м тийлар аз, бакъда, цунна фу хийтар-м хац сона — йоахар продавеца.

Келигова лаьрххIа деш дола къамаьл йисте далалехьа лоалахара ший гIулакха йоагIаш йола цхьа йоаккха саг хьачуяьлар. ГIанахьа шийга хаттараш даь саг продавеца дIавийцача йоаккхача саго иштта даьшхар из дош: «Хьо волча вена саг лакха хилар белгало — из хьаким хилар я, цун тIадийхача Iаьржача барзкъаша из дикан вена ца хилар хьагойт»...

Кхы дIахо Iа хьа ца дийцача а со се кхет хьона гIулакхах аьлча санна, цергашта юкъе борд а Iувдаш, кIирвенна йоккхача сага бIара хьежар Келигов.

— Вам-м укхо вувцар, торговле гIулакхаш леладеш вола тха ОРС-а начальника заместитель Габулов даьра вар — йоахар цун дего.

... Габулов а е кхы хьаким а венавац ларекага хьажа. Бакъхиннадац йоккхача саго дийцар. Сомах шийна дага даьхкараш гIанахьа духьал дахкарал совгIа кхы хIама а хиннадац Келигова. Келигова гIанахьа яьххача бесса жалобай книжка дац, из ца хиларах саго язъяь жалоба а яц цунна. Ларека чу наггахьа мара цIе помидораш хилац, товараш кегаденна дада, яздаь маьхаш тIадолаш ярлыкаш яц, хьалтеха йоаллаш прейскурант а яц, хIаьта уж цхьаккха а хиннадац аьнна согата волаш е Келигов а е Габулов а вац.

АДАМОВ.

„Аьннар хула“ кизга

Доагаш ча аргIа дар. Цунна гобаькха дIаэтта нах латтар. АргIа кIалхара дакха гIертача гIулакх хургдацар: цIи гIоръяьннар.

— Живарий кизга далаш шоашка долчо! Ай, да ма хьакха цун, цхьаккха вац шоах кизга дакъилг долаш! — яхаш чIоагIа цIогIа деттар, турбача лувш санна сома гIар йолча цхьан саго. Юххера а цхьанне кизга делар цунга.

ХIанз-м вай бергба укхан болх — аьнна цIогIа а теха, шийна юххе латтача ча паркха тIаваьлар из...

Укх тIеххьарча бIаь шера шайхалца дувзаденна тамашийна хIамаш кIезига хиннад. ХIаьта церграш а хьекхаеш, малхагахьа дIа а хьежаш, бIаргаш а къерзадеш, боккха ала баьннача оагIо тIа кизга а хьекха, из саг дIаэттача доагаш латта аргIа диц а денна, нах цунга хьежар.

— Фу леладу Iа? — хаьттар цунга кизга денначо.

— Хоалой хьона из ала, из сехьа латтача аргIан тIакхоачаргбоацаш дIаберзабе воал со, хеза деци хьона, из-м жайна тIа а ма дий: кизга тIахьекхача цIера ала юхатох оалаш.

— АргIа мух хьахьеккхачахьа латт, цун новкъа бац цIера ала — аьлар кхоалагIчо.

— ДIавала, хьанна хов из соци а, — аьнна, кулг кIаьдделча, кизга аьрда кулга бе а доаллаш, шаккъе а кIаьдделча, цаI вокханца хьал а лоацаш, цIи йовлца лаьттар из.

Ча аргIаш цIерах лорадара духьа царна гонахьара лаьтта оах. Аьхача лаьтто царна гонахьара моттиг Iаьржъю. Из гонахьара моттиг Iаьржа хилча кхоачам а хеташ, аргIашта гонахьа цIи а теха, из лаьтта Iаьржде аьннар а, шоллагIа дола аргIа ца дагийта кизга тIахьекха лаьттар а ва Наьсарен района «Октябра 40 шу»яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене управляющий вола Шебилов Шахмарза, моллагIча кизгага ше аьннар дайта «низ кхоачаш» вола «Шейх»-Шахмарза.

О. БАIАШКОВ.

„ДоттагIчунваскет“

(Поэта Ведзижев Ахьмада стихай сборниках)

Укх шера Нохч-ГIалгIай книжни издательства кепа а теха арахийцад «ДоттагIчун васкет» яха Ведзижев Ахьмада стихотвореней сборник.

Ведзижев Ахьмад Нохч-ГIалгIай художественни литература дегIадоаладеш дика дакъа а лоацаш ший творчестваца тIеххьарча шерашка гIалгIай дикагIа болча писателашца дIанийслуш латт.

Укх статья тIа вай лоаща «ДоттагIчун васкет» яхача цун стихай сборниках дувцаргда.

Ведзижева творчества тематика тайп-тайпара я: цо ювц советски сага турпалал, тIахьех капитализмах юхедисаращца къовсам лоаттабара, цо язду безамах а кхалсагацарча кердача уйлаех а, иштта Iаламах а. Цун творчестве йоккха моттиг дIалоац лирически стихаша — уйлаша. Цар тIа поэта дувц вахара а валара а хьакъехьа, сийленах, безамах, Даьхена мутIахь хиларах, и кх. дI.

Дикача лекце Iилма статьяс доккха новкъостал ду вай прогресса новкъара духьаленаш дIаяха, цхьабакъда цу гIулакха талант йолча поэта е писатела бокъонца дола художественни дош лекцел е статьял кIезигах лоархIам болаш дац. Цу тайпарча произведенеех лархIа йиш я А. Ведзижева «Салтечун каш тIа» яха стихотворени. Из лирически стихотворени кIоарггача философски уйлаех хьалйиза я, хIаьта художественни оагIонаш боккха психологически низ болаш я. Поэта нийса а кIоарга а гучадоаккх Iаьхартенах дино яхараш харц хилар. Цо цу уйлашта духьал оттаду социалистически Даьхе бахьан венна турпал укх дунен тIа цIаккха вицлург ца хилар. Из лирически бокъонца йола патриотически стихотворени ешачунна кIоаргга дег чу южаш а интернациональни доттагIала уйла йолаш из хьалкхевеш а я.

Цу стихотворене тIара цхьа куплет йоалаергья вай:

...Цун вахар — валар дац. Эзарней вахар
ТIакхоачча Iоажалах цо хьалха даьккхар.
Цун цIера сий довргдац. Дунен чу яха
Къовсамца ший цIера цо бокъо яьккхар...

Стихотворeней — уйлай жанрах лоархI вай «ДIаихад шераш» (Яндиев Джамалдинага) яха стихотворени. Цу стихотворене тIа поэта кIезиг-дукха гIайгIа ю корта кIайбалара, къахьегамо кIеззига букар верзавар бахьан долаш, цхьабакъда поэт воккхийву шоай дIаиха шераш шоашта тIехьа лар йоацаш ца хиларах, царна валар кхераме дац, хIана аьлча халкъа вахарца цхьана болар а деш шоай декхар кхоачашдаьд цар. Цунна тешал ду цар поэтически тIехьалено.

...ХIама дац шераш
ДIаухаш хилар,
Вай кортош тIа тессаш
КIайча чой йис.
Хургдац вай кхераш
ТIаккхачар валар,
Вай дахар белгало
Вайла тIехь юс...

Цу жанрах лархIа мегаргья «Сона лов» яха стихотворени а. Из лирически стихотворенеех — уйлаех дикахъярех я. Из белгалъювл ший хозача образащца, кIоаргача уйлащца, цудухьа стихотворене метта цхьадола кхоачамбоацараш вай башха теркал а дац.

А. Ведзижева карагIдоал дина духьаларча а вахара хьакъехьа а йолча темаех басне хьисапе беламе, ширача замах дисача харцдарех стихотворенеш язъе. «ХIилла» яхача басне тIа цогал чIоагIа чуийнна ламаз деш да. Из бIаргадайча пхьагало дув буъ ший вахар хувца а дIахо ламаз де а. Цхьабакъда цкъа сецца багайоаллаш боргIал а йолаш доагIаш цогал дайра цунна. Пхьагал цец а яьнна цогала далла деча гIулакхах ца теша яьлар.

Пхьагал шекь яьлар: сенна бетт
цо корта
Далла, боргIалашта хьарам хилча.
Эший-те иза, уйла йича, гIерта
ДуIаща къоал хьулде. ше къих
елча...

ХIанз а хул, йоах автора вайна юкъеш шоаш хьаьнал нах ба а яхаш, зуламаш дераш.

«Хьаьша дагар воаца фусам-да» яхача цхьаьккха басне тIа автора беламе дувц хьаьша тIаэцара Iаьдал телхадеча къонача марахи сесагахи. ЧIоагIа тешавеш а хоза а язъяьй «Сурта тIаьх бола хьехам» яха басня. Цу тIа поэта хьахьокх молла хьехам харц а Iилманна духьал а хилар.

Нохч-гIалгIай вахара хьалашка чIоагIа эшаш а лоархIам болаш а я безамах йола тема. Цун эггара хьалхара бахьан гIалгIай кхалсага цIагIарча а общественни а вахарца айхха дувзаденна да. Советски законаша маIача сага нийсса бокъо еннай цунна, цун йиш я маIача сагах тарра деша, вай мехка вахара юкъе дика дакъа лаца. Дукха ба вай хьалха латташ, культура йолаш бола кхалнах. Цхьабакъда, цох тарра харцде йиш йолаш дац цхьаболча маIача наха а кхалнаха а кхалсага дешар эшац, общественни а къахьегама а вахарца цо дакъа лаца дезац яхаш лерхIараш и. кх. дI. Везача сагага кхалсаг маьре яхара хIанз а лоархIам ца беш моттигаш нийслу. «дIаяхача везалургвар из-м» оалаш а ба цхьабараш. Къона тIехье культура оагIонгахьара дегIайоалаяра а из хьалкхеяра а Iоткъам беш дола гIулакхаш долча хана нийсса уж гIулакхаш къоастадеш йола художественни литература лоархIам боарам боацаш боккха ба. А. Ведзижева поэзена юкъе дукха я дика чулоацам а болаш дикача художественни формах язъяь кхалсагацарча кердача юкъаметтигах, безамах йола стихотворенеш. Масала:

«Сона хов сай каша боарза тIа
Хьо елхарг йолга,
Каст-каста дагIача чурта тIа
КIир еттарг йолга».

(«Сона лов»)

Дукхаезача йоIах къастара уйла ейт «Марша Iайла» яхача лирически стихотворене.

Хоза оаз йолаш дика язъяь я: «Михо пандара оаз ера» яха стихотворени. Поэта хоз гаьннара йоагIа пандара оаз. Цунга ше ладувгIаш, михо хьакхухьаш йола йиш хозаш хургйола, шийна дукхаезар дагайох цунна.

— Кхычахь со мо
Хур ладувгIаш
Аз сатувса
Са гIозал.

Вайна ховш да йоIа зIамигача сага ший сурт дала а безамах лаьца цунца дувца а бокъо йоацилга. Ма чIоагIа эгIаз бугаргба-кх ширача Iаьдала тIехьа латтараш йоIа укх дешаша:

— «Хьай сурт да. аз аьлча
Елаелар хьо: —
— Со ерриг хьай хилча
ХIанз фу сурт дувц Iа!»

«Сатем боацаш» яхача стихотворене тIа зIамигача саго йоI дукха еза, цхьабакъда, цун уйла яц даьга дехар де а цох урдув дала а, цунна меттел цо йоIа ший дог лу.

— «..Урдув дехаш
Даьшкар дехаш
ЙоI со ехаш вац
Урдол дезагI
Хьамсар хеташ,
Аз лу хьона дог».

Цу мугIараша дика кхетам лу вай кагирхошта. Кхы а кIоаргах а диках а я уж уйлаш «Со ягIац хьога» яхача сатирически стихотворене тIа.

Кхы а я А. Ведзижева хьалхара а хIанзара а вахар дувцаш йола стихотворенеш. Масала, «Дувцал нана» «Кизга чу хье ейча», «Хьийжар со хьога» и. кх. дI.

Гонахьара дуне, Iалам дег чу дужаргдолаш а хозачa суртаца а хьахьокха хар поэта талантага хьежже хул. А. Ведзижева сборника тIара корайоагIаргья юххьерча школерча дешархошта долча хрестомате тIа кепа тоха мегаргйола стихотворенеш. масала, «Iай» яха стихотворени:

Лай уж чоалпаш
Кхесташ, хьувзаш,
Шортта лаьтта лег,
КIай а денна
БIарагаш Iувжош
Лайх из лаьтта къег.

Царех я «Мух», «Гуйре», иштта кхыяраш а.

Сборника тIа я «Доага лаьтта» яха поэма (хьалхара дакъа). Поэма тIа дувц 1919 шера Долакха-Юртеи. ТIой-Юртеи белогвардейцашта духьала гIалгIай къахьегамхоша баьча тIемах. Цу поэмах из ерригa кепа теха яьлча дувцаргда, хIаьта хIанз лоацца аргда вай «Доага лаьтта» яха поэма цу темах долча вай литература дикагIъярех а я, аьнна. Автор поэма язъе, материал дика йовзаш а волавеннав ший берригa низ тIабахийта дика болх а баьб цо цу тIа.

Н. С. Хрущева «Литературан искусстван халкъа вахарца айхха бувзам лоаттабара тIехьа» яхача ший балха тIа йоах. ХIана ю парте иштта дукха литературан искусстван дешай терко? Из ю литературен искусствои вай парте идеологически балха, коммунистически кхетам болаш къахьегамхой дегIабоалабара Iалаьмате боккха лоархIам болаш доландаь.

«..Литературан искусстван керттера общественни декхар коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара халкъ тIадерзадар да».

Н. С. Хрущева цу дешаща дийзза вай лакхе йийца А. Ведзижева произведенеш вай хьалашка чIоагIа лоархIам болаш я.

Цхьабакъда, цIенхаштта дола кхоачамбоацараш а да цун творчестваца. Сборника тIа я кIоарга чулоацам боацаш халача меттаца язъяь стихотворенеш, масала. «Аьлар аз хьога». Цу стихотворене тIеххьара куплет йоалаергья вай:

«Мича, мишта, малагIча нанна
Лайнадац ший воIана ираз,
Маьр-наьнал совгI, хур из хьа нана?
ВаллахI. тешалахь бакъ ма-д
хьуо из!»

Дикача стихотворенеех тарра сборника тIа я кIезига чулоацам болаш, идея йоацаш йола стихотворенеш а, масала. «Сарахь уй тIа»:

Къона морзо.
Къона денош.
Меттах хьийрчаь
Бийсаш
Юха вIашах
Кхетта аьнна
Хьоца йийхка
Ханаш.

Цу тайпара идея йоацаш художественни оагIув кIезига йолаш кагийча темаех язъяь кIезига стихотворенеш яц сборника тIа, масала: «Фу хиннад», «Зама». «Сенна дехк бехкаш», «БIаьсти». «ХьоашалгIа» и кх. дI.

А. Ведзижева творчествацара кхоачамбоацараш дувцаш цIенхаштта белгалдаккха деза дуккхача стихотворeней мотт дика ца хилар. Эшаш дола дешаш нийсса ца лахар предложене юкъе дешай нийса бувзам ца хилар сборника доккха кхоачамбоацар да. Поэта гIалаташ цун кхоачамбоацаращца дашха йиш яц. Цунна ритм а ший наьна мотт а дика бовз. Из хьахьокх халкъа багахбувцама лирически иллей метта гаргга болча дикача меттаца язъьяча цун кхыча стихотворенеша. Уж гIалаташ хетаргахьа А. Ведзижев стихотворенеш тIа ше болх беча хана сов сихвалар бахьан долаш а иштта, хетаргахьа, дуккхача дешашта юкъера эшаш дола диках дола дош харжа ца хар бахьан долаш а да. Масала. «ДоттагIчун васкет» яхача стихотворене хьалхара ши мугI.

— Гаьнарча мехка, моастагIчун
човнах.
Са доттагI тIехьар са доахаш вар.

ГIалгIай меттала из чIоагIа харцахьа аьннад. «МоастагIчун човнах са доахаш вар» ала йиш яц. ХIаьта цу стихотворене хьалхарча куплета тIеххьара мугI а нийса бац.

Хьагуш дар алхха даьсса сурт дар.

Нагахь санна сурт долаш дале из даьсса хила йиш яц. ДIахо йоах: «Доарахога хьажа со юхевитар». хIаьта ала деза: «Доарахочунга хьажа со юхевитар». ГIалат да укх мугIаращца а:

Васкет да хьога цу лоаман бухье,
Ер силен белгло Iа оттаяр.

Белгало» оттаяр алац, йогIар оал. «Къувсача аз сай цIий кхо ца дар». нийсах хургда «Къувсаш аз...».

Иштта гIалаташ да «ДоттагIчун васкет» яхача автора дикагIа лерхIача стихотворeней меттаца. ДIахо хIара стихотворене мотт тохкаш ха йоаергьяц вай, цхьабакъда, белгал даха деза гIалат дола дешаш. «Векаргва хьо, Россен воI» йоах Ведзижева ший стихотворене тIа. Пушкинах. «Дека илли ека ашараш. дека оалхазар» оал, цхьабакъда сагах «Векаргва» ала йиш яц. «Хьай эхь ма доаделахь» алац гIалгIай меттала нийсах хургда «Хьай сий ма доаделахь» аьлча. «Венначох хургья йоах астара из йокъ» — вайна хетаргахьа иштта а ала йиш яц. «ХIайкал санна хьа иллеш... даим Iомош» (Пушкинга). «ХIайкал» яха дош цу дешашта юкъе нийса дагIац. «Уж шун шераш сайга долаш» («ДогIа доагIа») — иштта а алац. «Уж да парте болараш». «болар» яха дош цхоален тарахье мара хилац. Ритм нийса хилийтар духьа деша сов дола дакъа тIатехад, цо дерригa дош толхадаьд Масала. «хинаш», хIаьта ала деза «хиш» (26-гIа оагIув). «Цунах ю аз йоал» — из а харцахь аьннад. Цу тайпара харцахьара дешаш сборника тIа дукха да, из новкъа а да.

Массехк дош ала деза сборника тIарча стихотворeней цIерех. Ши стихотворени «Ленин», аьнна цIи йолаш я. Бакъда уж шаккха а стихотворени Ленина хетаяь-м я, цхьабакъда, цар чулоацам тайп-тайпара ба, цудухьа бакъахьа дар цар тайп-тайпара цIераш хилча. Цул совгIа дуккха цIераш стихотворене чулоацамах а ца латташ цун хьалхарча мугIара дешаех латташ я.

«ДоттагIчун васкет» яхача сборника тIара стихотворенеш къоастаяь йоалаш ала мегаргда цхьайола стихотворенеш кIезига чулоацам болаш, говзаме йоацаш, мотт дика боацаш яле а цар автор талант йолаш поэт ва аьнна.

О. МАЛЬСАГОВ.

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — «Са доттагIчох».
Долалу 10—12—2—4—6—8—10.
ЗIамига зал № 1 «Са доттагIчох».
Долалу 8.30—10.30—12.30—2.30 — 4.30—6.30 — 8.30—10.30.
ЗIамига зал № 1 «Са доттагIчох».
Долалу 9—11—1—3—5—7—9.
ЗIамига зал № 2 «Са доттагIчох».
Долалу 9.15—11.15—3.15 — 5.15— 7.15—9.15.
21-ча сентябре денз йиъе залашка «Аннушка».

«Родина» яхача кинотеатре.
Iан зал — берий сеанс — «Юха ма хьежа, воI».
Долалу Iуйрийна 9 сахьат даьлча «Са даттагIчох» — Долалу 11— 1—5.10—9.10.
«Сампо».
Долалу 3—7.10.
Ахкан зал — берий сеанс «Аьлешкара пленникаш».
Долалу 6.10.
«Тхо Семиречьера да».
Долалу 7.20—9.20.
21-ча сентябре денз Iана зале керда художественни фильм «Аннушка».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23: ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72;

СФ02354 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч.ГIалгIайАССР. г. Грозный, Револоце проспект. 30/3. Заказ № 5775